



# KURDISTAN

Hejmar - 5 -

Adar 1985

---

DENGÊ YEKÎTIYA XWENDEKAR Û LAWÊN KURDISTAN LI EWROPA

---



**TÊKOSÎN JIBO STANDINA MAFÊ ÇARENÛSÎ Û  
AVAKIRINA KURDISTANEKE SERBIXWE Û YEKGIRTÎ**



MIJAREN                      VE                      HEJMARE

---

SERCEM:

---

BABET

A ) BI KURMANCI

---

RÛPEL

- |  |    |
|--|----|
| 1- HIZAM ZENNAR S EVINA DIL S KURDISTAN (Cegerxwin)    | 2  |
| 2- YILMAZ GUNAY: (( ME KURDISTANEK YEKBÛYI,.....DIVE)) | 4  |
| 3- NAMEYA HEVAL REZAN                                  | 5  |
| 4- XWESTEKA MAFÊ NETEWAN DI BIRYARDANA CARENÛSÊ DE     | 6  |
| 5- HEWARE --- Mamostayê cangorî SALIH Y Û S I F Î      | 10 |
| 6 - JI ÇALAKIYÊN YEKITIYA ME                           | 11 |
| 7- KURDISTAN Û NIJADPERESTI Û SOVENISTIYA TIRKI,.....  | 13 |

B ) BI EREBI

---

C) BI SORANI

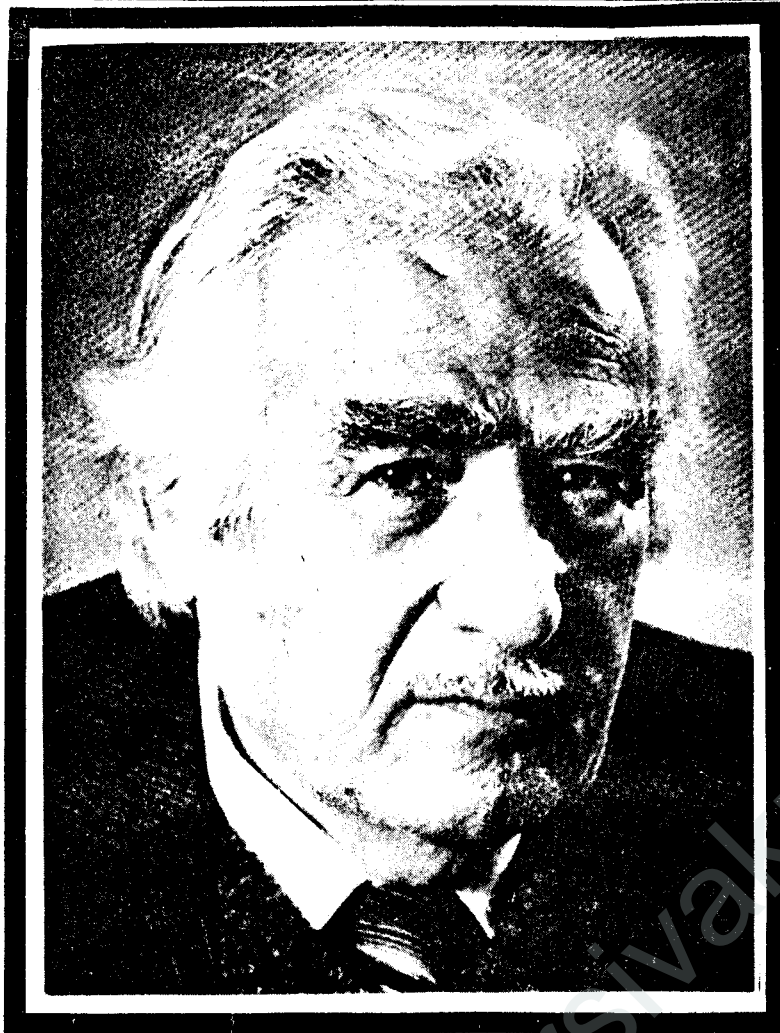
---

- |  |    |
|--|----|
| 1- BO NEUROZI SERKEWTIN                                  | 39 |
| 2 - AZARÎ ZAMEKÎ NUWÊY GELEKEMAN                         | 38 |
| 3 - KURDISTAN ( HOZAN )                                  | 33 |
| 4- ÇEND TEBINIYÊK LE BAREY KITEBÎ (KURDISTAN U KURD) EWE | 32 |
| 5- KIJOLEKEM ( HOZAN )                                   | 29 |
| 6- ÇALAKIYÊKANI YEKETIYÊKEMAN                            | 28 |

~~~~~

Her gotarek ku di kovare de belav dibe,  
xuwede we berpirsiyare naveroke ye.

~~~~~



HIZAM ZENNAR

Di vê dema dawî  
de du kurdên nav-  
dar ji nav me çûn  
Yilmaz Güney û  
Cegerxwîn  
Lê mirovên wek  
van mirovên ne-  
mirdin. Tistên  
ko li şûn xwe  
hiştine gelek  
hêja ne. Emê her  
û her gotin û  
ramanên wan ji  
niweyê nû ro  
bêjin.

Ev zennara Erebi  
Ko li Cizîrê dibî  
Ne pişteke çarta ye  
Ne benekî bada ye  
Zencîreke ji hasin  
Ew tavêjin milê min  
Da min ji qurm-verakin  
Qada min jî leva kin  
Kurd nemênin li welêt  
Hizam çiqas li me têt  
Ereb anîn gundê min  
Min dijmêrin ji dijmin  
Pêk anîne sal bi sal :  
Li Kerkûk û li Şengal  
Basên Bexdad, basên Şam  
Anîn meydan ev hizam

EVÎNA DÎL

Evîna dil, te dil kirye bîrîndar  
Bihara min, hemî zer bûn gul û dar

Me ew rojên ciwanî, dan bi tolik  
Ketim heştê, ji nûve bûm evîndar

Diran û çav û dil pêkve şikestin  
Û porê min sipî bûye bi yek car

Bi her çaran dibî xort û dibî pîr  
Ji bona min nema hêjane her çar

Nezanim ez, digel jînê dibazim  
Weke berxê dinav pencên gurê har

Cihan pêkve di çavê min de xweş bû  
Niha, pîrim, di çavê min de bû sar

Şeva reş pej vedane, hate ser min  
Ku roja min liber avaye, êvar

Ciwan bûm, ez bi dost û yar û kes bûm  
Ku pîr bûme, hemî kes bûne nayar

Evîna min wekî hespê çelenge  
Revandim ez, ne zengo û ne hevsar

Li kû dimrim, diçim kû, ez nizanîm  
Dema dimrim, ezê çibkim bi Hesar ?

Ketim heştê û serjêr bûme deştê  
Ne ew: lat û ne ew hîm û ne ew dar...

Ciger-xwîn bes bibêje, pîr dirêje  
Bese kurdo, ji xew rabe tu hişyar !...

Stockholm - I8/6/980

## KURDISTAN

Bilinde bejn û bala te  
     Li ser taca te ezmane  
 Kitanek reng sipî daye  
     Serê zozan û Sîpane  
 Li jorê kanî û cobar  
     Wekû hêstir dibarin xweş  
 Li jêrê te dibênim ez  
     Bihişt û bax û bistane  
 Kirasek etlesîn keske  
     Bi rengê roje nexşîne  
 Li bejna te dibênim xweş  
     Bi surme şal û mîtane  
 Çi reng şêrîne yara min  
     Şepal û nazik û şoxe  
 Ferat û Dicle û Xabûr  
     Bi ser bejnê de berdane  
 Ji xwîna min tu lêv sorî  
     Ji bîna min gula corî  
 Tenê min bazinê zendên  
     Te zencîrin di linga ne  
 Evîna te kirim şeyda  
     Birîndar û perîşanim  
 Ji wan lêvên şirîn maçek  
     Ji derdê dil re dermane  
 Birîndarim bi topên  
     Awirên çavên belek îro  
 Were dilber ku destên te  
     Ji êşa min re Luqmane  
 Bi pîrî ez dixwazim ko  
     Bibim zava tu çidbêjî  
 Ne xewne ko dibêjim ez  
     Ne sawîr û ne gomane  
 Tu nabênî di govenda  
     Me da her kes diçî û tê  
 Li hawîr şahî û cejne  
     Sema û ger û dîla ne  
 Qelen xwîna mine çibkim ?  
     Divê ko ez bidim carek  
 Meger can û cigêr deynim  
     Di vê rê de, çi erzane

Çi zanin rûmeta vê şeng,  
     Û şoxê begler û paşa ?  
 Bi qurbana tebin cana,  
     Hezar mîr û beg û xana  
 Ezim ku te ji destê  
     Dijminanderxim bi mêranî  
 Li ser sînga te serbest bim  
     Biparêzim te merda ne  
 Meger dûr û reşe rêçik  
     Li hawîr dijminên xwînrêj  
 Meke bawer bi tirsim ez  
     Ji sehpa û ji zindane  
 Serî min danîye vê rê  
     Divêm bighême armancê  
 Mebêje ko: gelek fersend  
     Ji destên xo we berdane  
 Dixwazim tirs û sawîr û  
     Fen û xapan ji xwe dîrxim  
 Bizane ev qerêja kurd,  
     Ne ya çend mah û sala ne  
 Heçî çûyî mede pey wî  
     Ji min gazin meke nazik  
 Metirse hê ji bona me  
     Demên xurt û mezin mane  
 Hezar salin mijî bûye  
     Qerêj hê nû ji xew rabûn  
 Dixwazin wî bişon carek  
     Me rêber pîre-rêzane  
 Çeka min zor û zanîne  
     Bi bîr û bawer û daxwaz  
 Bi tûjwir dinêrim ez  
     Li kevneşar û eywane  
 Siwêstra Rojhilatî xweş  
     Bi şîranî û nazdarî  
 Ji cobarên te ev hindam  
     Bicarek têne avdane  
 Mebêje: paşdemayin kurd  
     Kurên Kesra serî hildan  
 Li ser şax û çiyar lawan  
     Derefşa Kawe hilda ne



Yilmaz Güney

## YILMAZ GÜNEY:

### «ME KURDISTANEK YEKBÛYÎ, SERXWEBÛYÎ Û DÊMOKRATÎK DIVÊ»

Ji Kovara  
BERBANG

#### "KURDISTANEKE SERBIXWE"

Gava ku te bi filmê "YOL" ve, li Cannes'ê xelata yekemin girt; te ji weşanên dinê re got: "Ez pişekar û rejisoreki Kurd im". Sedemên ku vi taştî bi te dan gotin çi bûn?

Y.G. - Divê ev weha bêt diyar kirin: Divê mirov reha xwe ya netewî inkar neke, lê xwedî derkeve. Ji aliyê din ve, heke ez ne Kurd buwama jî, min ê tekoşîna beramberî zilma netewî wek vatîniyêke bîzanîba. Mirov tenê jî vê helê ve jî li meselê mîzeke, mirov ê bibîne ku gelê Kurd iro di bin stemeke netewî a gran de ye. Bifikre carekê, netewek heye ku nikare bi zumanê xwe bixêfe, stranên xwe bistrê... Bizava wê ya piçûktrîn a jî bo pêşeroja wê ya siyasî, bi cezayên grantirîn têt pelçiqandî. Mesela, iro li Tirkiyê nêzîki bist hezar militan - şoreşger û demokratên Kurd di girtîgehên de ne. Lê gava ku qala Tirkiyê têt kirin, bi ser vê meselê (mesela Kurd) re têt qevazdan. Divê ev mesele, bi şêleke vekirî bêt rastê. Ji ber ku bûyera 12'ê Îlona 1980'yi, tenê jî bo rawestandina tekoşîna xebatkar û demokratên Turk nehatiye, sedemêki din ê hatîna wê, du-qat kirîna stêma li ser netewê Kurd e.

- Pîranîya pişekarên ku bi eslê xwe ve Kurd in - bi taybetî, yên ku di planê navnetewî de bi nav û deng in -- ji bo

kariyer u menfeatên xwe, rehên xwe yên netewî inkar dikin. Te weha nekîr. Bo çi?

Y.G. - Ez di vê dere de tiştêki ne-normal nabînim. Eselê min Kurd e û ez dibêjim eslê min Kurd e. Ji aliyê din ve, ji bo mirov stema ku li gelê Kurd dibe têbîghîje, ne pêwîst e mirov kahin be, an falbaz be. Ev, rastîyêke pîr vekirî ye. Û eşkere ye ku gelê Kurd jî dê wek hemû gelên din tekoşîna rîzgariyê bike, û rîzgariya netewî bi xwe mafekî wi ye. Yani her gel, mafê xwe yê çarenûsî dê bi hêza xwe tayîn bike. Yê ku em bi rasti pê bawer in, gelê me bi xwe ye.

- Li Kurdistanê hişyarbûneke bêdeng û agrekî venemir ê liberxwedanê pêl didin. Tu pêşeroja vê hişyarbûnê û viagrê liberxwedanê çawa dibîni?

Y.G. - Dema ku ez qala Kurdistanê dikim, tenê qala Kurdistanê ku di nav sinorên Tirkiyê de ye û koloniyêkê wê ye, nakim. Ez kolonîya Iraqê, Tirkiyê, Îranê û Sûriyê yekparçe dibînim. Bi ditîna min a arizî (şexsî) Kurdistan, serkaniya şoreşa Rojhelata Navin e, xwediyê potansiyêke wulo ye ku fonksiyona ser-kanîbûnê dibîne. Çi ji ber stema netewî be, çi ji ber stema çînî be û çi ji ber terkîba herduyan be, di pêşerojêke nêz de wê bibe cîyê ku agnê şoreşa Rojhelata Navin lê geştirîn vedikeva, çaxa em li

wa'deya dîr û dirêj binhêrin, em dikarin weha bêjin: Bi rasti tu gel bi toqa hesanî ya di stuyê xwe de û bi qeydên di zendîk de qîma xwe nayne. Bi taybetî xelkeki wek xelkê Kurd neteweke wek netewê Kurd ku mîriyê xireta xwe ye (li xireta xwe ew çend mîqate ye), vê dilîtiyê tu carî qebûl nake. Mesele giş ev e; ku mirov pêşveçûna siyasî û serwestkirîna siyasî di nav geli de, heta quncîkên herî dîr belav bike. Ji ber ku îdeolojiya bandêr (hakim) heşûna netewê Kurd - nola (mîna, wek) ku me jî demekî dikir - red dîke...

- Tu di serê xwe de Kurdistanêke çawa çêdîki? (Tu Kurdistanêke çawa difîkirî?)

Y.G. - Kurdistanê ku ez di serê xwe de çêdîkim (lê difîkirim), Kurdistanêke yekbûyî, serxwebûyî û demokratîk e... Kurdistanêke ku hedefa wê sosyalîzm e...

- Tu bi damezrandina Kurdistanêkê weha bawerî?

Y.G. - Belê, ez bawer im ku Kurdistanêkê weha dê mutlaqê ava bibe.

- Ger em kurt bibînin? (xulase bikin?)

Y.G. - Berî her tiştî dîxwazim bêjim ku: Divê heval bala xwe rind bidin wefê dîktatoriya faşîst a îroyîn. Ji ber ku pîranîya hevalan, bi tiştên ku dîktatoriya faşîst dîxwazê bike, bi tiştên ku wê bike û bi karaktera wê ya gel-dîjmanî hîn rind serwest nebûne. Lew

re divê em kesên şoreşger û demokrat kirinên wan derînim azûyê (rastê). Em dîxwazim rojêkê vegerin welatê xwe. Hîn dikarin vegerin lê em nikarin. Çaxa dibêjim Tirkiyê dîxwazim bi taybetî diyar bikim ku: ji ber ku navê wê yê resmî Tirkiyê ye, loma ez jî dibêjim Tirkiyê. Yan na, iro di nav tevayîya Tirkiyê de Kurdistan jî, Kurdistanêke kolonî jî, heye. Bi ya min mirov bêje "Kurdistanê Tirkiyê" hîn rastur e. Gelê Kurdistanê Tirkiyê, tenê bi hîlweşandina dîktatoriya faşîst ve, ji bo pêşeroja xwe dikare gavekê pêşdetur bimeşe. Ji bo min, bi ber ketîna (îdrak kirin) vê yekê û tekoşîna beramberî faşîzmê du tiştên jinegrîng in (xwediyê grîngahiyeke jiyani ne). Tiştêki din ê grîng jî ev e ku li cem hevalên Turk, hîn kurmên şovenî û pozbîlîndîna li hember netewên din hene. Ez bawer im ev kurmên han, ne ji çêyîya gelan re ne. Yani mirovên xebatkar, milliyeta wan çi dibê bala bibe, divê li hevdu xwedî bînin. Ji ber ku pîrsa bîngehin ew e; ku gel xwe bi destên xwe rîzgar bike. Û iro bi milyonan Lîrayên ji piştî karkerên ku li Ewropa ne têt deranin, ji çek û aletên storkariya karbîdestanê têt xerc kirin. Ev pêstûrî (zîlm) hem li dij gelê Kurd, hem li dij gelê Turk û hem jî li dij gelên din ên di kêmîniyê de têt ajotun... Tiştê herî grîng ê ku pêwîst e di vê xusûsê de bêt gotin ev e: Dîjmanê kodkarên gelê Turk, Kurd û yên din nîvekar (mîqarek) e. Pêwîst e li hember dîjmanê nîvekar tev de tekoşîn bêt kirin.

NAMEYÊN XWENDEVANÊN KOVARA KURDISTAN

Ev nameya jêrîn ji xwendevanekî kovara KURDISTAN ji me re hatiye. Heval RÊZAN dixwaze bi çend gotinan herêma (navçeya) ko ew jê hati, bi me bide naskirin. Em heval Rêzan sipasdikin û deng li hemû hevalan dikin, ko her yek li ser herêma xwe binivîsîne. Bi vî awayî emê li ser welatê xwe bêtir bizanibin. Lê di pirsê dayîna hejmaran de, divêt mirov bêtir lê hûrbibe; ji ber ko ev pirsê di rewşa welatê me de ne pirsê hêsane. Bi bîr û baweriya me bastire ko em bêjin: Hejmara Kurdan li Rojavayê Kurdistanê (perçe bin destê Sûriyê) bêtirî milyonekê ye; li hin navçeyan hin biyanî wek Ermen, Aşûrî û Ereb di nav Kurdan de dijîn.

Kovara KURDISTAN

NAMEYA HEVAL RÊZAN

Em li Kurdistana Sûriyê yek milyon û nîv hene. Bajarên me yên mezin sisê ne: Qamişlo, Kobanî û Efrîn. Di hundirê bajaran de tev Kurdan hinek gelên din dijîn; wek Ereb, Ermenî û Aşûriyan. Li Qamişlo 70% Kurdin û 30% Ereb, Ermenî û Aşûrî ne. Li bajarê Kobaniyê 100% Kurdin û li Efrînê 90% Kurdin û 10% Erebin (Imêrat). Ez ji bajarê Kobaniyê me. Bajarê min gelekî ferêh û mezîne, 80.000 Mirov tede tên dîtin û dora 400 gund li devera Kobaniyê hene. Kobaniyê gelek zehmetî û zordarî ji destê Firensa û dûvên wan (begleran) kişand û dît. Firensa Kurdistana Sûriyê sala 1920 dagîrkir û di bin destê wan de li Kobaniyê began jî xwîna gelê belengaz dimêt û dimijî. Van began sal bi sal piştî ko cotkaran derhên (werz, mewsim) radikirin, axmêcê xwe dişandin û ji karkerên reben komdikirin. Bi vî rengî begên xwînmij û çavsor dest-

mija gel dixwarin û xwîna wî dimêtin. Lê ew dem tevî wan kul û kêderan derbasbûn. Zengilê azadî û serbixwebûnê lêket. Li Kurdistanê û li pir derên cihanê serbestî dihatê xwastin. Firensa sala 1946an ji Sûriyê kişiya. Gelê bajarê min hin bi hin şiyar-bû û serê xwe ji gorna bindestiyê rakir. Zarokên me ketin zânistgeh û dibistanan û xwendin; tako dijminê xwe naskirin û li hember wan dest bi xebatê kirin. Çoyê began hate şikestin û ew pêşve çûn.

Bi vî awayî niha li bajarê Kobaniyê 25 dîktor tene dîtin. Herweh 100 mamosta, bi sedan xwendekarên dibistanên bilind û dibistanên dibistanên din hene. Ev tiştê ko ez li ser bajarê xwe dibêjim, ma gelo mirov dikare li ser seranserî Kurdistanê jî bibêje? Ji ber ko dijmin yeke dagîrker û beg. Bi vî rengî em dibînin  
( dumanîk li rûpel... 9 )

XWESTEKA MAFÊ NETEWAN DI BIRYARDANA ÇARENÛSÊ DE

Di çarçeva xebata li dijî çewsandina netewî de û jibo wekheviya mafên hemû netewan, Belşeviyaniyê komeke xwestekên berçav pêşkêşkirin, ko ew programa wan ya netewî bû di rewşên xebatê de jibo serketina şoreşa burjuwaziya dêmokratî, mebesta wê piştgirtina Tevgera Şoreşerî bû li dijî Qeyseriyê û piştgirtina her neteweke çewsandî û oleke rêlêgirtî û komikeke birîndarkirî di xebata xwe de jibo wekhevîna mafan.

Belşeviyaniyê xwestina wekheviya mafan ji rûniştewanan re kir, bê cudahî di navbera cins, ol, nijad û netewan de.

Xwestina wekheviya mafên netewanan girêdabû girêdaneke kîp bi giringiya pêkanîna rêjêmeke cumhuriye dêmokratiye rastîn ve. Ji nav wan xwestekên girêdayî bi xebata jibona wekheviya mafên <sup>netewan</sup> ve û di rewşên rêbaza Qeyseriya kolonyalî de û bikaranîna jê cudakirinê di mafên pêtirî ji (100) netew. û gelan de, Lîninî giringtirîn xwestekên Partiya Markisist pêşkêşkir, ya pêtirî wê bi prinsîp mafê netewanan di biryardana çarenûsê de bû, biserko ev ji aliyê Partiyê hate pêşkêşkirin weke xwestekê, ko tê cihanî di bin siha burjuwaziya dêmokratî de, lê

Belşeviyaniyê ev çend e bi berjewendiyên guhartina bingehîn ya civakî ve girêdida û ew xwestek xiste bin wan berjewendiyên.

Hemû rengên keysperistan Lîninî gunehbardikirin û digotin, xwesteka mafê netewanan di biryardana çarenûsê de, mebest jê parçekirina welatê Rosya yê yekbûyî ye. Lê, Gelo! ma pêşkêşkirina weke wê xwestekê bi wê raveyê (mane) tê? ko berjewendiyê Markisistan di parçekirina welatê yekbûyî yê pîrî netewe de heye? Birastî ne, Lîninî û Partiya Belşeviyaniyê ji kommirovana re diyarkir, ko Markisistan bi yekcarî çî berjewend di parçekirina welatekî pîrî netewên mezin jibo pêkanîna hebûna netewiyên biçûkî pîrjimar nîn in, belkû wan bi temamî li dijî wê çendê rast didîtin, herwekû di welatên mezin de rewşên gihaytir jibo xebata rêncberan ya çînatî peydadibin, lê ev çêdibe bi tenê eger bawerî di navbera rêncberên netewên cuda de hebe, ko di çarçeva welatekî yekbûyî de bin.

Dana her gelekî mafê wê di biryardana çarenûsa xwe de, ew bi tenê rê bû jibo nehiştina bêbaweriyê ya di wê demê de di navbera gelan de hebû, û bi vî awayî gelan çî berjewend di parçebûnê de namînin.



Jibo bersivdanê liser guneha hatibû xistin li ser stuhê Belşeviyana û ya digot, ko ew jibo herifandina welatê Rosya bangdikin .

Liser vê yekê Lîninî dazanîn, ko wêrankarên welatî yê rastîn kevneperist in, jiberko ew bi rêbaza xwe ya ji çewsandina netewî pêktê, paşvemana Rosya û veqetandina netewên wê ji hev didin diyarkirin . Bawerkirin bi mafên netewan di biryardana çarenûsê de tirsê herifandina welatî kêm dike.

Yekbûna netewan liser bingeha wekheviyê di mafan û dêmokratiyê de bi tenê dikare Rosya biguhêre û bike welatekî bilindî pêşketî.

Di dema berbûna şoreşgeriya nû <sup>û di</sup> derdawiya cenga cîhaniya yekê de , careke din rawesta Partiyê derbarê pirsê netewan di biryardana çarenûsa xwe de hate zelalî biservekirin (temamkirin), herwekê di civîna Boronîno de, ya Komîtiya Navendiya Partiya Karkerên Sosyalista-Dêmokratî (Belşeviyana) li Rosya hate nîşankirin, ko mebesta Markisistan bi xwesteka mafên netewan di biryardana çarenûsê de ew e, ko netewan mafê jêvebûnê (parçebûn) û pêkanîna welatekî serbixwe heye. Vê daxuyaniyê canê dêmokratiya rastîn li ba Belşeviyana daye xuyakirin, ko ew di xwestekên xwe de derbarê pirsê netewî bi

çarekirinê navîn ranawestîn, herwekê ev gav e li dijî dîtina hemû rengên sovînist û nijadperistên netewî ye.

Biserko komunistan dizanî, ko çarekirina tevayîya pirsê netewî girêda ye bi nehiştina rewşên kedxwerî ve, lê wan bûna pêşvebirina pirsê netewî heta di bin siha civakê sermiyandari de jî didîtin, bi riya gehiştina dêmokratiyeke fereh û nehiştina bikaranînê newekheviyê di mafên netewekê de û bidestveanînê bilind ji berjewendiya netewên din re .

Lîninî di gotara ( Mafê Netewan Di Biryardana Çarenûsa Xwe De ) daye diyarkirin, ko dahatin ji xwesteka mafê netewan di biryardana çarenûsê de, li dijî daxwaza netewan jibo pêşketina azad radiweste û hevrikiya netewî diyardike û kommirovên rênçber bi şewayeke bingêhîn bi aliyê burjuwaziya wê de paldide û ji encama wê dibû, ko rênçberên navçên netewî baweriya xwe bi Prolîtarya Rosî û Partiya Belşeviyana neyne, lê li dijî vê çendê, bi pêşkêşkirina weke vê xwestekê rêxweşdike jibo xwedîkirina rênçberên netewên çewsandî bi canekî navnetewî û hêzên şoreşger li dor Prolîtarya netewê çewsankar komdike û bingeha şoreşa civakî ferehdike .

Çîna Karker bi pêşkêşkirina xwe, xwesteka mafê netewan di birya-

rdana çarenûsa xwe de, cihê pêşengiya Tevgera Rizgariya Niştîmanî werdigire û burjuwaziya netewiya xweguhêr, yako ji şoreşê ditirse, ji serdariya tevgerê derdixe û ji encama vê çendê de Tevgera Rizgariya Niştîmanî û Tevgera Prolîtarî di rêjêke şoresgerî de tevilhevdibin. Lê biryara civîna Boronîno bi zelalî diyarkir, ko mafê netewan di biryardana çarenûsê de û heta bi jêvebûnê nabe tevli pirsê şêtirbûna jêvebûnê bibe, xwestek bi raveya xwe baweriye bi wekheviya tevayiya mafê netewan. Partiya Markisist amojgariya jêvebûnê nake, belkû bi tenê baweriyê pêtîne, ko netewan ew maf heye, herwekû hemû mafên dêmokratî.

Jêvebûna temami û pêkanîna welatekî netewiye serbixwe girêda ye bi rewsên berçav û bi rêketîna cihanîna vê xwestekê ligel berjewendiyên Çîna Karker û yên hemû rênçberan û pêşketîna pêşverû û bi rêza yekê aboriya netewê, herwesan ligel berjewendiyên xebata Çînatiya Prolîtariya jibo nehiştina hemû şeweyên kedxweriyê. Partiya Markisist dibîne, ko netewe ji çînen jêvebûna pêktê û nedûre, ko berjewendiyên wan derbarê pirsê jêvebûnê bi temami li dijî hev bin. Tektîka Partiya Markisist derbarê pirsê netewî û piştgirtina

vê tevgera netewî yan ya din û pirsê şeweyên berçav jibo avakirina welatê Navnetewan, divê pêşketîna Sosyalist ji hemû ruwan ve bikeve pêşçavan û vekolîna faktorên civakiyên dîrokî yên hundirî û derveyî bête kirin. Dibe ko Partiya Markisist piştgirtîya bizava jêvebûna netewê di demeke dîrokiye diyarkirî de bike, herwesan dibe di bin rewşeke xweguhêr de li dijî wê raweste. Eger derebeg û burjuwazî di bin ala biryardana çarenûsa netewan de bizavbikin jibo parçekirina rênçberan ligol netewan, hingê Prolîtariya û Partiya wê bi xebata xwe ve li dijî wê Eniya kevneperist radiweste jibo yekbûna Navnetewiya rênçberan netewên cuda.

Pir wekok liser çarekirinê kevneperistî ji pirsê jêvebûnê re da dîrokê de hatine kirin, herwekû dema burjuwaziya Impêryalist hevbendî ligel burjuwaziya komburadoriya heremî û bilindîya derebegî kir jibo pêkanîna (welatên netewî) bi mebesta herişandina Tevgera Gelêrî di nav xwe de û pêkanîna desthîlîtiya xwe ya çînati.

Herwesan di biryara civîna Boronîno de hate nîşankirin, ko rawesta Partiyê derbarê netewên nexwazin ji welatê navendî vebin, amojgariyê dike, ko ew jibo Otonomiya navçê û Birêveberiya

Xweyiye Herêmiye Dêmokratî bike, bi riya naskirina sînoran liser bingeha, ko rûniştevan navçên xwe di rewşên aborî û jiyani û pêkhatina netewî bibinin .

Di demekê de, jiberî Şoreşa Subtê 1917 Lîninî cihanîna prinsîpa biryardana çarenûsê ligel şoreşa burjuwaziya dêmokratî ve kîp bi hev ve girêdida, lê piştî Şoreşê nemaze piştî Konfransa Partiyê di meha Nîsanê de, yako diskusyon liser pîrsa netewî dikir, rizgarkirina gelên çewsandî bi pêkanîna desthilatdariya Karker û Cotkaran kîp bi hev ve girêda û abîr û bawerên Lîninî di kovara ((Karê Prolîtariya Di Şoreşa Me De)) cihê xwe girt, herwesan (Azadiya Tevayî Di Jêvebûn û Otonomiya Herêmî (û Netewî) de û Gerentiyên Çarekirinê Bi Dirêjî Derbarê Mafê Kêmahiyên Netewî) cihê xwe di bingehên biryarên Konfransa Nîsanê 1917 de girt Jibo cara yekê Lîninî karên siyaseta netewî yên pêşerojê xiste di nav programa netewî de (Partiya Prolîtariya, Bizavdike jibo Nêzîkbûnê Di Navbera Netewan de û Tevilhevkirina wan Di Dûv re,) û bi şêweyeke zîz mercên cihanîna (Yekîtiya Azada Biratî Ya Karkerên Hemû Netewan û Kommirovên Wê Yên Rêncber ) daye diyarkirin. Ev hemû Partî bi programeke zelalî zanistî çekdarkir, ko ew program rêbaz e jibona guhastinê

jibo Şoreşa Sosyalist .

Ev gotar e ji pirtûka (Programa Lîninî Jibo Çarekirina Pîrsa Netewî) hatiye wergirtin . Pirtûkxana Zanînen Siyasî Hejmar 14 , ko ji belavkirinên Destgeha Pêşketinê ye. Nivîskar, CELILOV  
Wergerandin ji zimanê erebî  
Hişyar

( Berdewamiya rûpel... 5 )

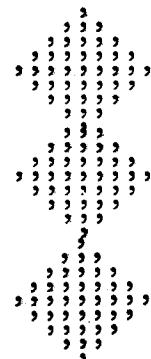
ko dermanê gelê Kurd her xwendine. De bixwînin û zana bibin xwîşk û biranê jibo em birîna xwe ya kûr û dijwar dermanbikin.

" Bi xwendin û dibistan

Emê çêkin Kurdistan "

Li dawiyê careke din ez we silav dikim û tev sipas jibo Yekîtiya Xwendekar û Lawên Kurdistan li Ewropa.

R ê z a n



HEWARE (+)

Mamostayê cangorî ( şehîd )  
SALIH Y Ū S I F Î

Heware, heware

Birayna heware

Spîde ye zî rabin  
Pêkhatî û têr kar bin  
Li tîrojka siyarbin  
Her dêwêt bijar bin

Heware, heware

Birayna heware

Mêranî biarînin  
Şoresê bişarînin  
Mizgînî bigehînin  
Azadiyê barînin

Heware, heware

Birayna heware

Birîsêt pir girîn  
Li barova dê xurîn  
Li neyara dê zivrîn  
Tovê wan dê birîn

Heware, heware

Birayna heware

Kurdistan ! Ey welat  
Mergê me ye, xelat  
Şefeq da Rojhelat  
Her xebat, her xebat

Heware, heware

Birayna heware

Em pale û cotiyarîn  
Rêncber û hijarîn  
Omîd û hewarîn  
Gorkenêt zordarîn

Heware, heware

Birayna heware

Şovênî û îstîmar  
Zordar û patoxar  
Bêbextêt bê qerar  
Binaxkeyn hezar car

Heware, heware

Birayna heware

Digel gela hevalîn  
Egîrê delalîn  
Li dujmina her zalîn  
Lêmiştîn dê malîn

Heware, heware

Birayna heware

Belavken ronahiya  
Aştiyê, tenahiya  
Zaniyariyê û avahiya  
Azadiyê, şahiya

(+) Em vê helbestê bi zaravayê ko hatiye nivîsandin belavdikin.

## Ji Çalekiyên Yekîtiya Me

Yekîtiya me, Yekîtiya Xwendekar û Lawên Kurdistan Li Ewropa her ji roja avakirina wê were heta îro berdewam di xebat û livînê de ye jibo cihanîna berpîrsiyariya xwe, yako ji propagandê, dane nasîna netewa me bi gelên Çîhanê re, girêdana pêwendiyên dostatiyê ligel rêxistinên Kurdistanê û biyanî, çarekirina astengiyên xwendekar û lawên Kurdistan li Ewropa û bizav û danexweyên berdewam jibo yekgirtina rêzên Tevgera Xwendekariya Kurdistanê Li Ewropa û hd. pêktê. Herwesan pir pêwendî hatine kirin ligel endam û dostên yekîtiya me li welatên, ko leqên Yekîtiyê lênebin, jibo pêkanîna leqan yan jî bi kêmahî çilan, jiberko karkirina bi rêkûpêkî di çarçeva rêxistinê de, mebesta xwe pêktîne, ko xizmeta Tevgera Rizgarîxwaziya netewa me û berjewendiya giştî dike.

Em naxwazin bi dîrûdinêjî liser çalekiyên leqên yekîtiya xwe deng bikin, lewne kurtahiya wê bi awayê dahatî ye :

1-Holenda: A. Hevalên leqê me li Anadaya ligel hevalên Partiya Sosyalîsta Kurdistanê-Iraq, Partiya Sosyalîsta Kurdistanê-Tirkiya, Navenda Rêşenbêriya Kurdî li Danhaq, û Partiya Gel û Demokratiye Kurdistanê bizavdikin jibo avakirina Komîtiyeke Bergêriyê ji mafên net-

ewa me re û daxwaziya hemû komele, rêxistin û partiyên pêşketîxwaz hate kirin, ko beşdariyê di avakirina wê Komîtiyê de bikin.

B- Bi hevkarîya leqê yekîtiya me ligel çend rêxistinên Kurdistanê di roja 14.9.1984 de û jibo demê heşt seetan di baregeha Emnîstî International de bi şêweyêke astî xwe gîrkin (man). Mebest ji vî karî riswarkirina hêrişê leşkeriya dirinde ya contaya faşîsta Tirkî liser Kurdistanê bû, ji encamên vê çendê, pir ji niwênerên rojnemeyên Holendî amadebûn û di roja dawî de liser rûpelên rojnemeyên xwe belavkirin. Her jibo veyekê komîtiya leq ligel hin rêxistinên çend daxuyariyên hevbeş deranîn, ko bi zimanên Holendî, Kurdî û Erebî bûn.

2-Ostirîş (Nemsa) :

A- Vekirina korseke Zimanê Kurdî bi tîpên Latînî.

B- Bi hevkarî ligel Rêxistina Alîkariya Gelan û Welatên Paşketî-Ö I E (rêxistineke çepe), di roja 17.11.84 êvariyêke Kurdî bi navê rûbirû ligel Kurdan pêkhat û di vê êvariyê de pêşangehek ji çend wênen Kurdistan hate pêşandan, raportek derbarê rewsa hîroyîya Kurdistan hate xwendin û ahengeke mozîkî û dengbêjî Kurdî hate pêşkêşkirin.

C-Beşdariya leq ligel çend rêxistinên pêşketîxwaz li Ostirîş jibo

avakirina Navendeke Hevkariyê li dijî Impêryalizmê, di vê bûnê de bû êvariyeke jibo danenasîna Kultur û Hunerên Gelêrî di navbera rêxistinên beşdar de, xurtkirina hevkarîyê di nav xwe de û pêşvebirina xebatê li dijî Impêryalizma Emêrîkî, ev karê hêja di roja 16.10.84 de, di Organîzasyonê Partiya Komunîstî Ostîrîyayî de hate belavkirin .

### 3- Siwêd :

A, Jibo niswakerîna hevberdiya nokerî di navbera rêjîmên faşîstî Tirkî û Iraqî li dijî gelê me û jiber hêrişkirina leşkerîya dirinde ya contaya faşîsta Tirkî liser Kurdistanê, leqê me beşdarbûn di xwepêşandaneke de kir, ko ji 27 komele û rêxistinên Kurdistanê, Erebi û Siwêdî pêkhat li dijî balwîzîxana (sefare) Tirkî û Iraqî.

B, Jiber noçeya diltezî bi candana (neman) hozarvanê pêşveruwê Kurdistanê (egerxwîn, leqê me beşdarbûn di despêkê û roja çiliya şîniyê de kir û nameyeke şîniyê ji kes û karên candayî re pêşkêşkir.

### 4- Berlîna Rojava :

A, Hevalên leqê me ligel hevalên rêxistinên KSSÊ, SOKSÊ û hin rêxistinên dinên Kurdistanê xwepêşandaneke di roja 26.10.84 de li pêş kunsiliya Tirkî pêkanîn, jibo niswakerîna kiryarên faşîstî contaya Tirkî, yêko li dijî netewa me bi-kartîne .

B, Pêkanîna zeveke Kurdî di êvari-

ya 16.12.84 de di navbera leqê Yekîtiya me û leqê Komela Xwendekarên Kurdistan Li Derveyê Welat (AKSA) de C, Ji meha 2.85 were leqê Berlîna Rojava Wezareke heyvanî bi navê Tîrêj dardixe .

D, Di rojên 13-16.2.85 de, leqê Yekîtiya me ligel rêxistinên AKSA, SOKSÊ, KSSÊ, VJS û hin rêxistinên din bi Protêstê rabûn li dijî ahenga mozîkî, yako rêjîma faşîsta Iraqî li Berlîna Rojava pêkanîbû û jibo vê bûnê daxuyaniyeke niswakerîniye hevbêş ji aliyê rêxistinên navkirî ve hate belavkirin û bi hevkarîya van rêxistinên bi hev re ew aheng serî negirt û ji bin çû, herwesan êstgeha Berlîna Rojava û rojnameyên wê liser pûçkirina wê ahengê deng belavkirin û nivîsîn .

### 5- Brîtanya :

A, Bi hevkarîya leqê me ligel rêxistinên pêşketîxwazên Kurdistanê bakur û Tirkîya û KSSÊ xwepêşandaneke di roja 12.09.84 de li pêş balwîzîxana (ambasade) Tirkî li London, dijî hêriş leşkerîya contaya faşîsta Tirkî liser Kurdistanê, pêkanîn. B, Pêşkêşkirina sêminarekê di dawîya meha 9.84 de liser rewşa Kurdistanê .

### 6- Elmanya Rojava :

A, Hevalên leqê me beşdarbûn di xwepêşandaneke de ligel hevalên leqê AKSA kirin, ko ji 21-25.2.85 bû li Bonn dijî kiryarên hovîti û nemirovîti di mafê gelê me de, yêko -Dîmahîk di rûpelê 21 de ye-

KURDISTAN Û NIJADPERESTÎ Û ŞOVÊNISTIYA TIRKÎ, FARISÎ Û EREBÎ

(Naso)

Mebest ji vê gotarê ew e, ko bi kurtahî rewşa tevgera rizgariya niştimanî ya kurdistanî, piştî beşkirina Kurdistanê bi destê koloniyalis-tan, zordestiya rêjîmên dagîrkerên Kurdistan liser netewa kurdî, hevkarîya wan jibo beravê-tina tevgerê; û daxwaz û stratêjiya tevgerê were diyarkirin û li wan bête kolandin.

Gotina Kurdistan, cih û warê Kurdan, cara berî, di saleseda 14 an de, di heyama Silcûkiyan de, hat bi karanîn. Kurdistan dergûşa kevintirîn bajarvaniyên merovatiyê ye. Ew bêtirî 500.000 km<sup>2</sup> fereh e û ciheki geyogrfiyî pirr giring li Rohilata Navîn pêktîne.

Gelê Kurd jî, ji kevintirîn gelên Rohilata Na-vîn e, ew ji hezaran sal ve liser axa Kurdis-tanê dijî. Wî hebûn û jiyana xwe lidijî hêrfî-ên dervayî û zordestiya koledaran, bi dirêja-hiya deman, parastiye. Ew xudiyê difrok, çand û zimaneke taybetî û dewlemend e. Ew di xwe de hemû mercên netewî dicivîne û xudiyê mafê çar-enûsa xwe ye. Lê pirr mixabin, ko heya niha keysa avakirina welatekî serbixwe û yekgirtî liser axa Kurdistanê nedîtiye.

Bi şerê Çaldêranê re, di navbera Osmaniyan û Sefewiyan de, sala 1514, Mîrîtiyên Kurdî hatin hilweşandin, Kurdistan bû mêrga şer û hê-rîşên Osmaniyan û Sefewiyan û ligor Peymana Erzurum, sala 1639, sînorên beşkirina Kurdis-tanê di navbera Dewleta Osmanî û Sefewî de, ca-ra pêşîn, hatin danîn.

Bi vî awayî, rêk li pêşveçûneke serbixwe hat girtin û Kurdistan tev hebûnên xwe ket bin de-stên biyaniyan.

Piştî Cenga Cîhanî ya yekê û hilweşandina Dew-leta Osmanî, împêriyalistên inglîzî û firensî, ligor Peymana Saykis-Pîko, sala 1916, Kurdistan lidijî daxwaza gelê kurd, di navbera Tirkîyê,

Îranê, Îrakê û Sûriyê de beşkirin.

Bi perçebûna Kurdistanê, gelê Kurd serxwe-bûna xwe ya hundirî jî bi temamî hindakir, ket bin zordestiya tirkî, farisî û erebî û rewşa gelê me hên diwartir bû.

Hên di saleseda 19 an de, pirr serhildan û rabûnên welatparêz û azadîxwaz li Kurdistanê, dijî Tirkan, bi armanca serxwebûna Kurdistanê pêkhatin, hin ji wan bi salan dirêjkirin, pirr caran herêmên gewre ji Kurdistanê azadkirin û mîrîtiyên serbixwe sazkirin. Lê pirr mixabin, ew tim bi hovîtîne gelek ecêb û mezin hatin vemirandin û kavilkirin.

Piştî dawiya Cenga Cîhanî ya yekê û dagîr û parvekirina Cîhanê bi destên dewletên heval-bend yên kolonyalist ligor kelkên wan yên aborf û polîtîkî, "Kongira Lihevhatinê" sala 1920 li Sîvers pêkhat. Hersê komelên kurdî: "Komela Berzbûna Kurd, Komela Avakirinên Ci-vakî û Komela Serxwebûna Kurdistan" bi hev re civîn û Gêneral Şerîf Paşa wek nûner hil-bijartin, jibo ko mafparêziyê ji serxwebûna Kurdistanê re, lihembera Hevalbendan di Kon-gira Lihevhatinê de bike. Gêneral Şerîf Paşa kanîbû van herdu encamên jêrîn pêkbîne:

1. Danîna peymanekê di navbera xwe û Bogos Nobar Paşa de, serokê dêlêkesiyona Ermenî li Parîsê, ko problêmên xîlaf liser henî di navbera Ermen û Kurdan de, bi awakî a-şîfî û bêyî dewletên din werin çarekirin.
2. Têxistina hersê bendên jêrîn, yên liser Kurdistanê, peymana Sîvers:

PEYMANA SÎVERS. 10 TEBAXÊ SALA 1920. BEŞÊ

SISIYÊ: KURDISTAN. BEND 62:

(( Komîteyek ji sê endaman tê sazkirin, cihê

xwe Stembûl e, her endamekî wê ji aliyê her dewletekê ji van hersê dewletan: Britaniya, Frensa, Îtaliya tê diyarkirin, di hundirê şeş mehan de, ji bikaranîna wê "Peymana Serxwebûna Bixwetî", di babeta herêmên ko nija da kurdî li rohilatê Ferêt û berî sînorê başur yê Ermenistanê de dijî, yê ko dê hên werin bêlikirin. Sînorê tirkî bi yê Sûriyê û Îrakê re dê wekî ko di xalên diduyê û sîsiyê de ji ristika diduyê ya benda 27 an hatî diyarkirin, were danîn. Heke razîbûn li ser pirsîyarekê nebû, her endamekî komîtê wê pirsîyare pêşkeşî dewleta xwe dike.

Ev projêkt divê mafên Keldaniyan, Aşoriyan û kêmaniyan netewî yê din jî, çî nijadî û çî oleyî, di van herêman de biparêze.

Jibo wê yekê, komîteyek ji nûnerên Britaniya, Firensa, Îtaliya, Îranê û Kurdên wan herêman, tê damezirandin, jibo lêkolîn û biriyardana rastkirinan, heke liser sînorê Tirkîyê pêwîstîyek hebe, jiberko ligor wê peymanê sînorê ko hatî bi navkirin Tirkîyê û Îranê ji hev vediqetîne ).

#### BEND 63

(( Divê Dewleta Osmanî, ji hiro pêde, razîbe û biriyarên herdu Komîtên bi navkirî di benda 62 de, di hundirê sê mehan de, pêkbîne ).

#### BEND 64

(( Heke di hundirê salekê de, ji destpêka pêkanîna wê Peymanê, gelê Kurd yê ko li herêmên di benda 62 de hatî diyarkirin dijî, daxwazekê pêşkeşî "Komela Netewan" bike, têde diyarbike ko piraniya gelê wan herêman dixwaze ji Tirkîyê serbixwe bibe û Komela Netewan bibîne ko ew gel dikane serbixwe bijî; divê Tirkîyê ji niha ve sozbide û ji hemû mafên xwe, di wan herêman de, dakeve. Diyarkirina jêdaketina

wan mafan divê ligor peymaneke taybetî, di navbera girigtirîn Dewletên Hevalbend û Tirkîyê de, were bêlikirin.

Heke ev tişt bû, ji aliyê Dewletên Hevalbend ve, yê bi navkirî, tu kelem yan dijatî nînin, ko Kurdên li beşê din yê Kurdistanê dijî, yê ko hiro di Wîlayeta Mûsilê de ye, Yekîtiyekê bi razîbûna xwe bi Komara Kurdan ya Serbixwe re pêkbînin ).

Di pê re hat diyarkirin, ko mebest ji bendên Peymana Sîvers, yê liser Kurdistan, ew bû ko dewleteke kurdî ya derebeg ya kevneperest were sazîkirin û di bin bandora dewleta Britaniya ya koledar de be. Bi awakî giştî, Kongira Lihevhatîne û peymanên berî wê, mebest jê ew bûn ko dewletên koledar welatên cihanî ligor kelkên xwe yê aborî û polîtîkî, beşbikin.

Piştî ko tevgera niştîmanî li Tirkîyê, bi serrekiya Mistefa Kemal yê faşîst pêşveçû û xwe li tevaya Tirkîyê vegirt, Mistefa Kemal kanîbû pîrr rênas û berpirsiyarên Kurd bixapîne û sozne pûç û piç bide, ko Kurd û Tirk herdu xudiyên vî welatî ne, divê erdê Tirkîyê ji dijminan were pakkirin û paşê Kurdîstaneke serbixwe liser herêmanê ferehtir ji yê Peymana Sîvers tê damezirandin; û her wiha li civata niştîmanî ya tirkî ya mezin, li Anqerê sala 1920, heftê û du nayibên Kurd wek nûnerên Kurdistanê û alîkarên Mistefa Kemal, amadebûn.

Di sermaweza (fîlona) 1922 tevaya Tirkîyê ji hêzên biyanî rizgarbû, Padîşahî di yekê oktobere de sala 1922 hat rakirin û di tîrmeha sala 1923 de peymanek di "Kongira Lozanê" de pêkhat û bakurê Kurdistanê bi Tirkîyê ve hat girêdan, bêyî ko pirsîyara kurdî careke din were ser zimên. Bi tenê di peymanê de hat gotin, ko rûmet ji mafên çandî û oleyî yê kêmaniyan re bête kirin.

Bi vî awayî, tu girîngî ji peymanê Sîvers re ne-



bû, bilf axaftin liser pirsiyara kurdî di kongireyeke navnetewî de.

Biserketina Şoreşa Oktobera pîroz, sala 1917, heyameke nuh di dîroka merovatiyê de destpêkir, pîrr welatên cihanî serxwebûna xwe ya polîtîkî pêkanîn, di tevgera rizgariya kurdistanî de jî tîrêjên pêşverûtiyê pêdebûn, tevger bi gavne hêja pêşveçû û Peymana Lozanê ya koledar nikanîbû tu sinoran dîne ber xebata gelê kurd yî qehreman û nemaze piştî ko hestkir, ko bi soz û biratiya Kurd û Tirkên ya derewîn hat xapandin, xûna azadiyê di rehên dot û lawên netewa me ya serbilind de keliya, hesta netewî di dilan de şopne kûrtir pêdekirin û pêleke nuh bi xebata çekdarî, lîdijî koledar û dagîrkeran destpêkir.

Li bakurê Kurdistanê, sala 1925, şoreşekê bi serekiya Şêx Sehd û di bin durîşma "Avakirîna Kurdistanêke Serbixwe di bin Parêztiya Tirkî de û Vegerandina Sazûmana Padîşahî". Piştî xwevegirtina şoreşê li herême fereh li Kurdistanê û kirina şerne qehremanî, ew kanîbû bihata vemirandin û di 28.6.1925 de fermana daliqandîne ji Şêx Sehd, Dr. Fû'ad û 53 rêberên din re derket.

Di sala 1927 de hemû rêxistinên kurdî yê netewî kongireyeke tevayî pêkanîn, bi hev re bûn yek û "Partiya Xwebûn" damezirandin, ya ko kanîbû di sala 1930 de rabûneke çekdarî li Çiyayê Agirî bi serekiya Însan Nûrî orgenîzebîke.

Di sala 1937 de Şoreşa Dêrsimê jî bi serekiya Seyid Riza detpêkir.

Lê mixabin, ev herdu rabûnên çekdarî jî, bi hovîtiye pîrr hişk û bi nijadperestî û faşîstîne nedîti hatin şikandin.

Armanca hêzên tirkî yê koledar û faşîst tim ew bû, ko Kurdistanê bi temamî kavilbikin, malan bişewtin, qîçîk (zarok), jin, kal û pî-

ran bikujin, bi hezaran gelê Kurd ji malan derxistin û tevaya gelê Kurd asîmîle û qirbikin.

Bi vî awayî, wan bêtirî 1000 gundî kavilkirin, bi kêmanî 10 000 mal şewitandin, bêtirî 20 000 kes kuştin û bi kêmanî 1000 000 kes ji malan derxistin. Polîtîka rêjîmên tirkî beremberî gelê Kurd û pirsiyariya wî ya netewî nijadperestir û faşîstir bû. Gotina "Kurd" ji zimanê tirkî hat rakirin û di ferhenga tirkî de ya zanistî hatiye nivîsandin, ko "Kurd Tirkên çiyarî in yê ko zimanê xwe yê tirkî jibîrkirine". Îsmet İnönü, serokê Partiya Komariya Gelêrî û serokê mînistêriye li Tirkîyê sala 1930 liser şoreşa kurdî gotiye, "îsyana ko li herêmen me yê rohilat, ya ko ji pênc salan de berdewam e û bi destê biyaniyan hatiye vêketin, nivê hêzên xwe hindakiriye ... Mafê netewa tirkî tenê heye, ko li vî welatî doza mafên nijadî û zimanî bike û ji tu nijadeke din re ew maf nîne". Di wê salê bi xwe de, mînistêrê dadi-mendiye, Mehmûd Eshed jî di gotara xwe de liser Kurdan gotiye "Em li Tirkîyê bêtir ji piraniya welatên cihanî azad dijîn. Yê tirk bi tenê dadimend û mîrza ye li vî welatî. Yê ko ni ji nijada tirkî ya pak in, mafekî wan yê bi tenê heye, ko ew bi xadim û dîl bin. Bila hemû dost û dijminên me vê rastiyê zanîbin û bila çiya jî tê bigihînin".

Li rohilatê Kurdistanê jî şoreşekê ji sala 1920 heya 1925 li herêma Êrmiyê bi serekiya Simko pêkhat, yê ko herême mezin ji Kurdistanê rizgarkirin. Şoreşê heya bi sala 1930 di bin serekiya Simko de berdewamkir, şerne mezin lîdijî hêzên îranî, tirkî û îraqî kirin, heya ko rêjîma îranî neçarbû, bi rêka nûnerê hêzên îranî, di 24.6.1930 de, li bajarê Şîno, bi Simko re jibo daxwazên wî bicive û wî bi dek û dibare bi kuştin bide.

Di pê re agirê rabûneke çekdarî ya din, di payîza 1931 de, li herêma Hemadan bi serekiya

Cefer Sultan vêket.

Lê herdu rabûn jî, bi hovtî û nijadperestiyêke hişk hatin şikestin. Di perlemênta îranî de hat gotin ko "Tu pirsiyarên kurdî li Îranê nînin, Kurd xwe îranî dizanin û bi tiştêkî naponijîn, ji bilî Îranê pêve".

Di bin durîşma "Ariyê" de Şahîşahiya îranî hewildida, ko hemû gelên îranî asîmîlebike. Wê digot ko "Kurd Farisê rast in, yê ko xûna farisî ya pak di rehên wan de diherike".

Axaftin bi zarê (zimanê) kurdî û lixwekirina kincên (cilên, çekên) kurdî hatin qedexekirin û jibo vê yekê pîrr kes hatin zêndankirin.

Li başurê Kurdistanê jî serhildan û rabûnên çekdarî lîdijî koloniyalistên inglîzî û rêjîma îrakî pêkhatin, heya bi barî şoreşa sermawezê (îlonê). Di salên 1918-1919 û 1922-1923 tevgera rizgariyê li Kurdistanê, bi serekiya Şêx Mehmedê Berzencî, pêşveçû. Di 22.11.1922 Şêx Mehmed bû Paşê Kurdistanê (herêma Silêmaniyê). Lê belê armanca Şêx Mehmed rizgarkirina tevaya Kurdistanê bû. Jibo vê yekê hewilda, ko Kerkûkê rizgarbike. Ev tişt li xasîya Înglîz nehat, bajarê Silêmaniyê hêrîşkirin û dagirkirin. Di 11.6.1923 de, Şêx Mehmed kanîbû dîsa Silêmaniyê rizgarbike.

Piştî ko Îrak sala 1930 bi nav serbixwe bû, demeke din di dîroka xebata gelê me de lîdijî koledar û kevneperestiyê destpêkir. Şerê çekdarî careke din bi serekiya Şêx Mehmed, heya bi avdara 1931 ajot û hewildana rizgarkirina Kerkûkê bû. Lê pîrr mixabin, Şêx Mehmed xwe neçar dît ko dev ji xebatê berde, jiberko derebegên Kurd sîxurî û nokerî pêre kirin.

Di sala 1932 de agirê rabûneke din li herêma Barzan bi serekiya Şêx Ehmed vêket, ya ko têde Mistefa Barzanî, birayê Şêx Ehmed yê biçûk, roleke girîng lîst. Lê ev jî hat rawestandî, jiberko hêzên firokî yê Britanî hemû gundên herêma Barzan bombekirin û 1365 mal kavilkirin û

şewitandin.

Di salên 1943 û 1945 de rabûneke din li Barzan, bi serekiya Mistefa Barzanî bû. Di vê rabûnê de "Partiya Kurdî ya Netewî Hîwa (Hêvî)" jî beşdariyêke çalak di bihara 1945 de kir. Şer heya bi gelerêzana (November) 1945 berdewamkir, Barzanî derbasî rohilatê Kurdistanê bû, di dema ko amadebûn ji avakirina "Komara Mehabad ya Dêmkokratî" dihate kirin.

Biserko hemû serhildan û rabûnên çekdar yê jorîn lîdijî koledar, dagîrker, kevneperest û zordariya netewî bûn û jibona azadî, rizgarî, serbixwetî û hin ji wan jibo rizgarkirina tevaya Kurdistanê û avakirina welatekî kurdî yî serbixwe dixebitîn, dîsa jî nikanîbûn bigihînin armanca xwe. Sedema bingehîn ew bû, ko serekiya tevgerê di destên derebeg û şêxên kurd de bû, yê ko pîrr caran jibo kevneperestî û nezanîna wan, dibûn qurbanên xap û rîpên koledarî û pêkarên politîka koledaran. Pîrr caran jî heke rêberê tevgerê bi tenê jî bihata kuştin, ew rabûn dihat vemirandin.

#### KOMARA MEHABADÊ Û ŞOREŞA SERMAWEZÊ

Piştî ko hêzên Hevalbendan û hêzên Soviyetî ketin Îranê sala 1941, diktatoriya Rêza Şah hat rûxandin, rêk ji mafên dêmkokratî re, yê gelên îranî, vebû. Di berfbara 1945 de Komareke Dêmkokratî ya Serbixwe li Azerbîjanê, di bin serekiya Partiya Dêmkokrata Azerbîjanî de, hat dameziran-din. Komara Azerbîjanî bi rêformne politîkî û oivakî rabû, erdên fêyodalên li cotiyaran beşkirin û zimanê Azerî bû zimanê ferma (resmî), piştî ko ew berê qedexebû.

Lê li bakurê Kurdistanê Îranê, bi paytextê xwe ve Mehabad, hên di sala 1944 de, hêzên polîsî yê îranî jê hatin qewitandin û gelê kurd serbixwe xwe idarekir. Di wê demê de "Komela Jiyan-a Kurd" hat sazîkirin. Di 15. tebaxa 1945 de

"Partiya Dêmkрата Kurdistan" li Mehabadê hat damezirandin û Komela Jiyana Kurd jêre bû bingeh. Di 22. rêbendana 1946 de Komara Niştimanî ya Kurdî, bi serekiya Qazî Mihemed, serokê Partiya Dêmkрата Kurdistan û têkoşer û kesîtiya navdar, hat damezirandin. Serdariya Niştimanî ya Kurdî kêmfî salekê berdewamkir, lê wê kanîbû di wê dema kin de sûdne mezin ji gelê Kurd re pêkbûne. Zimanê ferma bibû Kurdî, qîçikên (zarokên) Kurdan bi zarê bav û bavfîran dengdikirin (daxaftin), rojname û pirtûkên kurdî zaf bûn, têyetiro ya kurdî hat sazîkirin, jina Kurd cara pêşîn di jiyana polîtîkî û çandî de, di welatê xwe de, beşdarbû. Bi encama pêwendiyên yekser, bi Yekîtiya Soviyêt re, Komarê di warê bazarganiyê de jî gavne bi lez avêtin. Ronakbîrên Kurd karbidestî wergirtin û hêzên leşkerî û mîlîşîya şona polîsan dagirtin. Pêkanîna giringtir ya Komara Dêmkратî, rizgariya netewî bû, ya gelê Kurd, piştî demeke dirêj bi dest xwe ve anî.

Di 23. cotanê de sala 1946 peymaneke hevaltî û hevkarîyê di navbera Komara Niştimaniya Kurdî û Komara Dêmkратiya Azerbîjanî de pêkhat.

Lê mixabin jiyana herdu Komaran saleke tenê bû. Kevneperestiya îranî bi hovîtiyêke pîrr ya mezin û bi alîkariya yekser ya Koledarên Amrêkî û Britanî herdu Komar hêrîşkirin û bêtîrî 15 000 dêmokrat şerjêkirin.

Piştî dadgehkirîneke veşartî, serdarê gelê Kurd, Qazî Mihemed, birayê wî Sedîr Qazî endamê perlemênta îranî û pîsmamê wî Seyf Qazî mînîsterê berxwedanê yê Komara Mehabad, di roja 31.3.1947 de hatin daliqandin.

Lê belê Barzaniyan, yê ko hogirne giring ji Komara Niştimaniya Kurdî re bûn, şerokî qehremanî lîdîjî hêzên îranî kirin, bi serekiya Mistefa Barzanî, yê ko pêşengê hêzên cekar yê Komara Mehabad bû. Barzaniyan ziyaneke pîrr mezin gihandin leşkeriya îranî, şerê hêzên leşkerî yê irakî û tirkî jî kirin û kanîbûn bi

rêberiya Mistefa Barzanî bi serfirazî derbasî Yekîtiya Soviyêt bin.

Gewretirîn Şoreş di dîroka netewa kurdî de, heya niha, Şoreşa 11. Sermawezê (îlonê) sala 1961 ya 14 salî bû, bi pêşengiya "Partiya Dêmkрата Kurdistanî" û Serokê wê Mistefa Barzanî".

Biserketina şoreşa 14. tîrmehê sala 1958 li îrakê, demeke nuh di xebata gelê irakî û tevgera rizgariya niştimanî ya Kurdistanî de li başurê Kurdistanê destpêkir. Di salên 1 - 2 de, yê şoreşa 14. tîrmehê, tevgera rizgariyê li Kurdistanê di warê polîtîkî de, bi pêşengiya "PDK-Îrak", ya ko di 16.8.1946 de bi navê Partiya Dêmkратiya Kurdî li îrakê hatibû sazîkirin, kanîbû gavne hêja bavêje. Piştî bihurtina sala sîsiyê di ser şoreşa 14. tîrmehê re, seroketiya şoreşê bû dîktatoriyeke şovênî, bi lîngan pêla soz û pendankir û şerokî nijadperestî û hovîti dijî gelê kurd, di 11.9.1961 de, destpêkir.

PDK-Îrak û serokê wê Mistefa Barzanî, yê ko piştî 14. tîrmehê sala 1958 yekser lîgel baştirîn pêşmerg ji Soviyêt vegeyriyabû, kanîbûn yekser tevgera kurdî orgenîzebîkî û serperîştiya wê bi dest xwe xînin, jiberko PDK-Îrak di demeke kurt de bibû hêzekî cemawer yê gewre di civaka kurdî de. Hêzên pêşmergên qehreman, yê ko wek grûpên partîzanan hatibûn sazîkirin, berxwedanên qehremanî lîdîjî hêrîşên hêzên hemû rêjîmên nijadperest, faşîst û şovênîst li îrakê, yê di pê re jî pêşkeşkirin û ziyanez mezin bi can û çekên wan kirin.

Lê mixabin di sala 1964 de, şîpê birciwaz di serekiya tevgerê de xwe ji tevgerê veqetand û baştir dît, ko hevkarîyê lîgel dijmin bike û heya bi sala 1970 şerê şoreşê bi hezaran "Caş" bike. Lê şîpê din, yê ko nûnertiya hemû çînen civaka Kurdistanê dikir û bandora êletî ya bi hêz lîser serekiya wî hebû, kanîbû durîşma şoreşê "Dêmkратî jibo îrakê û Otonomî ji Kurdistanê re" di Peymana 11. avdarê sala 1970 de lîser rêjîma irakî zorbike.

Peymana 11. avdarê ji tevgera rizgariya niştimanî ya kurdî re biserketineke politîkî ya mezin bû û bi sedema wê şoreşê kanîbû serperîştîyê li tevaya basurê Kurdistanê bike. Ew hêviya hemû netewa Kurd ya perçekirî li gişt beşên Kurdistanê bû.

Lê paşê hat diyarkirin, ko mebest ji mohrkirina Peymana 11. avdarê ji aliyê rêjîma Be'esa faşist ve li Îrakê, çî bû. Li şona ko di hundirê çar salan de bendên Peymanê pêkbên, rêjîma irakî dest bi erebkirina Kurdistanê û karên din yê nîjadperest û faşist kir, kirasê pêşverûtiyê li xwe kir, pêwendî bi welatên sosyalist re û bi taybetî bi Yekîtiya Soviyêt re pîrr xweş kir, çekne pîrr nûjen ji xwe re kirrîn û xwe amadekir jibona şerekî hên di jwartir lidijî gelê Kurd. Li aliyê din serekiya şoreşê pêwendî bi hêzên lidijî tevgera rizgariya niştimanî ya kurdistanî û tevgera şoreşkerî li Cîhanê, pêdekirin dan û standin ligel hêzên pêşverû yê herêmî û cîhanî birrîn.

Di bihara 1974 de rêjîma faşist li Îrakê hêrişên leşkerî yê pîrr mezin û fereh birin ser Kurdistanê. Lê pêşmergeş niştimanperwer berxwedanên qehremanî pêşkeşkirin û zîyanên gelek mezin bi dijmin kirin.

Piştî ko rêjîma irakî ya xûnrêj dît, ko di warê leşkerî de tu biserketinan nikane pêkbîne û bi tenê zîyan û sernizmayîşê şermdar dibîne, peymaneke sîxurî û nokerî bi Şahê xûnrêj re di 6. avdara 1975 de, li bajarê Ceza'irê, bi alîkariya impêriyalista amêrkî û kevneperestîya herêmî danî; û hîşt ko şoreşa 74 salî di şev û rojekê de hilweşe.

Çi bûn sedemên bîngehîn, yê hilweşandina şoreşa sermawezê ?

Bi kurtahî em dixwazin livir careke din sedemên girîng yê hilweşandina şoreşê diyarbikin:

1. Serekiya şoreşê jibîrkiribû, ko tevgera riz-

gariya niştimanî ya Kurdistanî bi tevgerên azadîxwaz û pêşverû ve, li herêmê û bi hemû tevgerên şoreşkerî yê cîhanî ve girêde, yê ko lidijî impêriyalistîyê têkoşînê dîkin.

2. Serekiya şoreşê beşdarî di dûrkirina tevgera rizgariya niştimanî ya Kurdistanî de, ji hêzên azadîxwaz û pêşverû yê herêmê û cîhanê kir.

3. Jarbûna rêxistina politîkî di şoreşê de, ya ko bi awakî çalak serperîştîya şoreşê nîkanîbû bikira.

4. Tunebûna baweriya şoreşkerî ya yekbûyî, di nava şoreşê û hêzên wê yê çêdar de.

5. Şoreşê pala xwe nedabû ser kanînen hêzên zehmetkêş, yê ko ardûyê hemû tevgerên rizgarîxwaz in.

6. Xwestekên bîngehîn, yê cemawerên zehmetkêş, jibona guhartina pêwendiyên civakî, di herêman azad de li Kurdistanê, di dema şoreşê de, nehatibûn pêkanîn.

7. Pêdebûna şeweyên ne şoreşkerî, di nav şoreşê de, wek: Libralîti, kerkên kesîti, xatirzanî û çêbûna hêzên komîk-komîkî.

8. Tunebûna têkoşîna yekser û çalak bi hemû rêxistinên pêşverû û şoreşkerî re, li beşên din yê Kurdistanê û bi rêxistinên pêşverû û dêmokrat re yê gelên herêmê.

9. Guhartina awayê leşkerî yê şoreşê, ji cenga partîzanî bi cenga beremberî (enîti), ya ko pîrr hêzên leşkerî û dirav (pera) jêre divabûn û ya ko bû sedemeke bîngehîn, ko serekiya şoreşê ket şaşiyên mezin û pala xwe gişt da ser rêjîma kevneperesta iranî û impêriyalista amêrkî, ya ko ji hemû tevgerên rizgarîxwaz re dijminê bîngehîn e.

Diyarîbe, ko tu tevgera rizgariya niştimanî, bi şaşî û çewtiyên jorîn, nikane bigihîne ar-

mancên xwe.

Peymana 6. avdarê ji netewa kurdî û tevgera wê ya rizgariyê re, ne tişteki nuh û ecêb e. Nêrîna rêjîmên dagîrkerên Kurdistan û pêkanîna prektîk û şeweyên koledariyê beremberî gelê û tevgera rizgariya niştîmanî ya Kurdistanî encamdikin, ko hevkarîya wan bi hev re û bi alîkariya împêriyalîsta cîhanî û kevneperestîya herêmi, tişteki xwerist e. Bikaranîna planên nijadperestî, hevkarî û peymanên sîxurî, yê rêjîmên dagîrkerên Kurdistan, ji zû ve hebûn, hên hene û dê herdem jî hebin. Ev tiştên jêrîn jî ji karên wan yê faşîst û şovênîst in: Di sala 1930 de Partiya Xwebûn bi serekiya Îhsan Nûrî li herêma Agirî rabûneke çekdariya rizgarîxwaz orgenîzekiribû. Şahê Îranê yê xûnrêj rêk da hêzên leşkerî yê tirkî yê faşîst, ko derbasî erdê îranî bin, bi mebesta hêrîşkirina şoreşa gelê Kurd ji paş ve û têkbirina wê.

Di xêveya (hezêrana) sala 1937 de Peymana Se'îd-Abad di navbera Tirkiyê, Îranê, Îrakê û Afghanistanê de, di bin siya Brîtaniya de, pêkhat. Bîngeha vê peymanê ya yekê ew bû, ko lîdîjî tevgera rizgariya niştîmanî ya Kurdistanî be û ya diduyê ko lîdîjî Yekîtiya Soviyêt be. Bendek ji vê peymanê dibê: (( Heryek ji aliyên mohrkirî liser vê peymanê sozdide, ko di warê xwe yê taybetî de tu rêkê nede rabûn yan çalakiyên çeteyên çekdar, yan komele û yan rêxistinên ko armancdikin, ko rêjîm û ristên niha henî birûxînin, yê ko berpirsiyariya parastîna rêxistin û aşîtiyê dikin; li her beşekî ji sînorên beşên din ))).

Di sala 1963 de rêjîma sûrî ket destê "Partiya Be'esa Erebiya Sosiyalîst" ya şovênîst. Mihe-med Talêb Hîlal yê nijadperest, endamekî berpirsiyar di partiya be'es de bû, ev plana jêrîn ya nijadperest beremberî gelê Kurd li rohavayê Kurdistanê, pêşkeşî rêjîma sûrî kir. Em çend xalan ji wê livir diyarîdikin:

1. Derxistina gelê Kurd ji warên wî û belavki-

rîna wî.

2. Bikaranîna polîtîka lişonhiştinê û nezani-nê. Divê hînbûn bi zimanê erebî jî li herêmên kurdî nebe.
3. Polîtîka birçîkirina Kurdan, bi awayê qedexekirina kar ji wan re.
4. Divê Kurdên ko jiber kuştinê, ji bakurê Kurdistanê, bazdabûn û parêzgarî li Kurdistanê Sûriyê dîtibûn, sipartinî rêjîma tirkî bin.
5. Pêkanîna polîtîka "Perçekirin û Zorkirin", bi awayê harkirina Kurdan li serê hev.
6. Bikaranîna polîtîka "Kembera Erebi", ya ko hên sala 1962 hatibû amadekirin.
7. Erebkirina herêmên kurdî, bi awayê anîna Ereben nijadperest, berî jihevbelavkirina Kurdan.
8. Anîna hêzên leşkerî ser herêmên ko Kembera Erebi lê pêkbê, bi armanca jihevqetandina Kurdan û xistina Ereben nijadperest cihên wan.
9. Divê komikên taybetî ji Ereben bi navkirî werin sazîkirin, jibona çekdarkirina wan û fêrkirina wan bi bikaranîna çekan.
10. Qedexekirina Mafên Medenî ji hemû Kurdan re yê ko zimanê erebî baş nizanibin.
11. Birîna oledarên Kurd başurê welêt û anîna oledarên Erebi cihên wan.
12. Provokesiyonkirina Ereban lîdîjî Kurdan.

Di pê re, sala 1965, rêjîma sûrî ya nijadperest encama "Gelhejmartina Awarte", ya ko hên sala 1962 li Kurdistanê hatibû kirin, aşkerekir û ji bêtirî 100 000 Kurd welatvaniya sûrî kişand, rewşa wan bi taybetî hên diwartir kir, jiberko mafê kar, kirrîn û firotan, avakirina xaniyan û xwendinê ji wan û zarokên wan re nema.

Bi van polîtîk û prektîkên nijadperest, faşîst û şovênîst, yên rêjîmên dagêrkerên Kurdistan, mebest tê kirin ko netewa Kurd ya serbilind qirbibe û tevgera rizgariya niştîmanî ya Kurdistanî raweste û bêgavbibe.

Bikarhatina hevkarîya rêjîmên tirkî, îrakî û îranî berî demê jî û bi taxbetî çaxa ko leşkerên faşîstên Tirk bi daxwaza rêjîma îrakîya xûnrêj û bi fermana împêriyalîsta Amêrkî û NATO hêrişkirin başurê Kurdistanê, diyarkir ko gelê meyî qehreman bi tevgera xwe ya rizgariyê ve hêzdartir e ji hemû plan û dibarên dijmin û herdem amade ye, ko berxwedana xwe bi serbilindî bike.

#### ERKÊN TEVGERA RIZGARIYA NIŞTIMANIYÎ KURDISTANÎ

Tevgera rizgariya niştîmanî ya Kurdistanî di bin hêris û hovîtîne nedîtî de, yên rêjîmên dagêrkerên Kurdistan yên koledar, faşîst, nijadperest û hevalbendên wan yên împêriyalîst û kevneperest, pêşve diçe. Lê vegerandina van hêrişan ji aliyê hêzên tevgerê ve ne haqas xurt e, wekî ko pêwîst be. Ji aliyekî ve têkoşîna hêzan ne hevparî ye û ji aliyê din ve awa û stratêjîya tevgerê liba pîrr hêzan diyar û zelal nebûye; û bi vî awayî tevgera rizgariya niştîmanî ya Kurdistanî hên bi temamî forma şoreşeke zanîstî ya nûjen negirtiye. Li aliyekî Kurdistanê hêzên tevgerê dixebitin jibona standîna mafên polîtîkî, civakî û çandî ji gelê Kurd re li Sûriyê !!! Biserko daxwaza hemû hêzên vî beşî wisa ne, dîsa ew perçebûyî ne û tu xebateke tevayî bi hev re nakin.

Li aliyê diduyê durîşma hêzên tevgerê "Dêmkokratî li Îrakê re û Otonomiya Rasteqîn jibo Kurdistanê". Piraniya di bin vê durîşmê de şêweyekî xebatê jî bi hev re sazîrine. Lê heya niha tu hevkarîne berbiçav û karên hevpar pêknehatine. Li beşê sîsiyê hêzên tevgerê "Dê-

mokratî ji Îranê re û Xodmuxtari jibo Kurdistanê" dixebitin.

Ma gelo bi van durîşmên rêformîst netewa kurdî azaddibe, Kurdistan rizgardibe û welatekî serbixwe û yegirtî avadibe ???.

Ma gelo merov daxwazên netewî û dêmkokratî ji rêjîmne wek rêjîmên dagêrkerên Kurdistan dikare hêvîbike yan werbigre ???.

Ma gelo di daweroja nêzîk de hêvî di altenetîva dêmkokratî ya şoreşker de heye, ko kanibe mîrîtiyê li Tirkîyê, Îranê, Îrakê û Sûriyê bistîne û mafên netewî û dêmkokratî ji gelê Kurd re pêkbîne !!!.

Dîroka netewa Kurd diyarîke, ko tenê bi çerê çekdarî û şoreşa gelêrî ya demdirêj netewa Kurd dê Mafê xwe yî Çarenûsî di Avakirina Welatekî Serbixwe û Yegirtî de liser Axa Kurdistanê bistîne.

Lê li bakurê Kurdistanê awa û stratêjîya tevgerê diyarbûye û nemaze di vê dema paşîn de serperîştîya tevgerê ketiye destê "Baskê Şoreşker" û agirê Şoreşa Gelêrî vêketiye û Gurrbûye. Lê pîrr mixabin ko hemû hêzên tevgerê hên şêweyekî hevkarî û hevxebatê pêknehanîne.

Jibona gihîştina netewa kurdî armanca xwe ya pîroz di rizgarî û serxwebûnê de, pêwîst e ev mercên jêrîn pêkbên:

1. Hemû hêzên tevgera rizgariya niştîmanî ya Kurdistanî divê zanîbin û bawerbin, ko welatê me Kurdistan lîdîjî daxwaza gelê Kurd di navbera çar dewletan de (Tirkîyê, Îranê, Îrakê û Sûriyê) hatiye beşkirin.
2. Gelê Kurd di xwe de hemû mercên netewî di-civîne û ew jî, wek hemû netewên cîhanî, xudiyê Mafê Çarenûsa xwe ye.

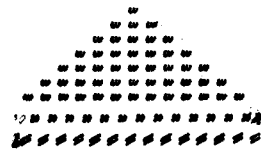
3. Sînorên perçekirina Kurdistanê bi destê koloniyalîstan hatine danîn. Qebûlkirina wan sînoran xiyaneteke niştîmanî ye.
4. Durişma Tevgera Rizgariya Niştîmanî ya Kurdistanî ya bîngêhîn divê bibe: "Têkoşîn jibona Rizgarkirina Kurdistanê ji Koledar û Dagîrkeran û Avakirina Welatekî Serbixwe û Yekgirtî liser Erdê Kurdistanê".
5. Jiberko tevgera me tevgera netewî ye û nabe ko ji xebata çîneyetî bête birrîn, divê li her beşekî Kurdistanê Eniyên Netewî yên Kurdî werin sazîkirin, ko Serperîştîya Tevgerê li wî beşî bikin û bibin bîngêh ji Avakirina Eniyeke Niştîmanî ya Kurdistanî ya Tevayî.
6. Divê were zanîn, ko Avakirina Welatekî Serbixwe û Yekgirtî bi Rizgarkirin û Serxerbûna Beşên Kurdistanê ve Girêdayî ye. Lewre divê hêzên tevgerê pêwendî û hevkarîyên xurt bi tevgerên şoreşger yên tirkî, îranî û erebî re pêkbinin, yên ko bi kêmanî bi Mafê Çarenûsî yê Gelê Kurd bawerdikin, jibona armancên tevayî û taybetî.
7. Tevgera rizgariya niştîmanî ya Kurdistanî beşek e ji Tevgera Şoreşgeriya Cîhanî bi hersê beşên xwe ve: Welatên Sosiyalîst bi pêşengîya Yekîtiya Soviyêt, Tevgera Rizgariya Niştîmanî ya Cîhanî û Çîna Karkerî li Welatên Sermiyandarî. Lewre divê hêzên tevgera me pêwendî û hevkarîyê bi beşên tevgera şoreşgerî ya cîhanî re xurttir bikin.
8. Rêjîmên dagîrkerên Kurdistan, împêriyalîsta cîhanî bi serekiya împêriyalîsta amêrkî, faşîstî û kevnepereştî dijminên netewa Kurd û tevgera wê ya rizgariyê ne. Her hevkarîyek be wan re nokerî û xiyaneteke niştîmanî ye.

### Çalakiyên Yekîtiyê

ko rêjîmên faşîst û kevnepereştên Tirkî, Iraqî û Iranî pêradibin .  
 B, Hevalên leqê me li Bonn di roja 25.2.85 de, beşdarî ligel leqê A K S A de kirin di xwepêşandane-kê de li dijî hêrişkirina leşkerîya dirinde ya contaya Tirkî liser Kurdistanê .

#### 7- Yekîtiya Sovyêt :

A, Jibo riswarkirina hêrişê leşkerîya dirinde ya contaya Tirkî, leqê me ligel pir ji rêxistin û partiye-n Kurdistanê û pêşveruwên Navçê daxuyaniyeke hevbeş deranîn .  
 B, Bi bûna derxistina çend xwendekarên kurd ji Zanîngeha Selahedîn li Hewlêrê jiber beşdarnebûna wan di leşkerîya neqelê ya faşîsta Iraqî de, leqê Yekîtiya me beşdarî ligel hin rêxistin û partiye-n Kurdistanê de kir, di deranîna daxuyaniyeke riswarkirinye hevbeş de li dijî rêjîma faşîsta Iraqî .  
 C, Beşdarî di pêşkêşkirina Nomeyê-ke Pîrozbahiyê de bi hilketina Berbûna (avakirin) 17 saliya Eriya Gelêrî Ya Rizgariye Felestînî .  
 D, Amadebûn di destpêk û roja çilîya şîniya Hozarvanê pêşveruwê Kurdistanê Çegerxwîn ligel pêşkêşkirina gotinekê bi mê bûnê .



ته واوکه ری نه ورۆزی سه رکه وتن

هه رگیزه شه لته له گهه داییت بو سووته مه نی سی شۆرش له پیناوی دامه زرانندی ولاتیکی نیشتمانی کوردستانی سه ره خو ویه گگرتو له هه کاری و تورفه و وان وده رسیی داکیرکراو له مه هاباد و سنه و سه رده شتی کوشتارگه له که رکوک و خانه قین و مه نده لی وشیناوی و سنجاری عه ره بنشین کراو له هه ولیر و سلیمانی و دهوک سی ئابلوقه دراو له جه زیره ی دایراوو به عه ره بکراو . تا یه کهه گرینه وه و فیستیقالی رزگاری له سه رگگوتی شه هیده باله وانه کانی ریگه ی رزگاری کوردستان ده گتیرین .

هیوادارین نه ورۆزی ته مسالمان نه ورۆزی یه گگرتنی پتسهوی هیزه شۆرشگیره کانی کوردستان بیت و سه ره ته ای ناماده کردن بیت بو دامه زرانندی به ره ی رزگاربخواری کوردستان و لابرندی دروشه کۆن و رزیوه کان به ززکردنه وه ی دروشمی راسته قینه ی بزوتنه وه ی رزگاربخواری (( مافی چاره نووس بو دامه زرانندی کوردستان نیکی سه ره خو ویه گگرتو ))

ته واکه ری ئازاری زامیکی نویی . . . .

هاوسنوریان ، دزی یه ک بوون و هه موو شتیکیان له کهه ل یه کا کردوه و نه یکه ن . به لام که هاتونه ته سه سه ر (( مه سه له ی کورد )) زۆر به خیرایی و له پیناوی نه مانی کورد دا هه موو ناوکیه کی نیوانیان فه راوشکردوه و بوونه ته برای هاو پشت و بو ئیته ش بوونه ته گورگی دۆستی سه گی لای به ره ل . . . . ا .

ته ی که له گورگی برسی ناو رانی بیشوانمان ، و تراوه " ئاو عهروا و زنج ته مینینه وه " . که واته ته وه رده بخه نه زۆر سه رتان که ئیته له خاکی خو مانا (زیخین . . . . ۱۱۱) ئیوه ش ، ئیوه ی بیزه وشت و بیته ش له هه موو کرده وه یه کی مرقایه تیا ( ئاون . . . . ۱۱۲ ) . به لام ئاو یکی " لیخن و ناساز . . . . ۱۱۱ " . ته بق هه ره له خاک و جی سنگای باوبا بیلگانا برۆن وله کولمان بینه وه ، چونکه ئاوی ناساز له که ل ( زنج و گابه رد و . . . . ) بیجگه له وه ی که له به ریسی خو ی ( زنج و گابه رده کان و . . . . ) ره شو بوورنه کا هیچی که ی پی ناکری و به سه ری شۆره وه ولاتی ( زنج و گابه رد و . . . . ) ه کان به جی ته هیللی . . . . ا .

جا خوشه ویسته کم یه کیتی نووسه رانی کورد و گوفا ره که ی :

داگیرکه ران و فه رمانره واکانی خاک و نه ته وه کم دنلیا ته کم کم که هه تا کو ئیستا هه رچیان کردوه وله مه ودواش زۆر زیاترمان له که لا بکن ، نه یاتوانیوه و ناتوانن که کوردستان ته خت بکن و کوردیش نه هیلن . ته شیبی ، هه ره شیبی و هه ره شیبی بگه ینه کوردستانیکی ئازادی یه کبارچه و به مافی ره وای خو راوی هه زاران ساله ی خو مان شاد ببینه وه .

که واته کوتایی ته م چه ند دیره به دوو قسه ی سه روکی نه مرمان " شیخ مه حمود " ی مه زن کوتایی پی ته هینم که فه رهوویه تی :

؟؟؟ " خۆرئاواته بقی کورد به مافی خو ی ته کا ؟؟ " "؟؟؟" با منیش نه بم کورد ده ست له مافی خو ی هه لناگری چونکه هی خو یه ته مافی خو ی ؟؟؟

ئیتربه هیوا ی دروستبوونی یه کیتییه کی نووسه رانی کوردی راسته قینه م له هه رکوییه ک بو .

مه زنجی خوینو ری به زنج له په رکی له زماره کانی گوفا ری خوتند کاری کورد " دا زۆر به کورتی له و باره یه وه شتیکی نووسراوه : به لام من زۆر پیش ته وان ته م نووسیوه ته نها ته وه هه یه که ته وان زوتر بو یان بلاو کراوه ته وه .

تتمه خطوة مهمة علی . . . .

علی ضوء المبادئ الأساسية المذكورة لهذا الهدف النبيل ان مسالة توحيد الحركة الطلابية الكرد ستانية فى الخارج واجب مقدس ومسؤولية تاريخية لذا يستوجب على جميع التنظيمات الطلابية الكرد ستانية العمل الدائم والسعى الحثيث من اجلها . لكى تخدم طلبة كردستان حركتهم خاصة وحركة التحرر الوطنى الكرد ستانى عامة بالشكل الامثل . لان انقسام الحركة الطلابية والتي هى جزء مهم من حركة امتنا التحررية - بالشكل الحالى اضعفها وششت امكانياتها وطاقاتها . وهذا لا يستفيد منه سوى اعداء الكرد ومحتلى كردستان .

(( اللجنة المشتركة بين ))

جمعية طلبة كردستان خارج . اتحاد طلبة وشبية كردستان الوطن - أكسا - فى اوروپا - يوكسى -



## نشاط مشترك فعال

في بداية شهر شباط المنصرم ظهرت اعلانات مكثفة في برلين الغربية عن حفلات موسيقية وغنائية لفرق وافدة من قبل العقالقة الفاشست في بغداد ، في الفترة الواقعة بين ١٣-١٦ شباط . اثر نشر الخبر اجتمع مثلوا المنظمات الطلابية الكرد ستانية والعراقية التالية :

- ١- اتحاد طلبة وشبيبة كردستان في اوروبا (UKSYE)
- ٢- جمعية طلبة كردستان خارج الوطن ( AKSA )
- ٣- جمعية الطلبة الاكراد في اوروبا ( KSSE )
- ٤- منظمة الطلبة الاشتراكيين الكرد في اوروبا (SOKSE)
- ٥- جمعية الطلبة العراقيين في المانيا الفدرالية (VIS)

فتحاوروا على العمل من اجل افشال تلك الحملة الدعائية للدكتاتور صدام ونظامه الفاشي وحروبه القدرة ضد الشعب الكردي في كردستان وضد ايران . وقد اتفقوا على اصدار بيان مشترك باللغتين الالمانية والعربية ، يفضح الطبيعة الفاشية للنظام العراقي والهدف من اقامة مثل تلك الحفلات الدعائية الرخيصة . واتفقوا كذلك على كتابة الشعارات المشتركة باللغتين الالمانية والعربية ومنها ( الفن في خدمة الشعوب وليس في خدمة الفاشية ) و ( الموت للفاشست في العراق ) ، وعلى رسم صور كاريكاتيرية لراس النظام العفن ، وعرضها امام قاعة الاحتفالات . وتم الحصول على رخصة الشرطة لهذا الاحتجاج حسب الاصول .

ايضا . وقد حضرت سيارتان ( مرسيدس ) من مرتزقة وكسر التخريب البعنى ( السفارة العراقية ) في برلين الشرقية لحضور الاحتفال . فور وصولهم الى باب قاعة الاحتفال ، هتف الحاضرون ضد اسيادهم المجرمين . وقد سحب احد الجلوازة مسدسه من داخل السيارة ولوح به لتهويف الطلبة ، الا انهم هجموا عليهم لذا فروا مذعورين حلالا ولم يحضروا الحفلة .

في اليوم الثالث اضافة الى ما تم في اليومين السابقين . دخل اكثر من ( ٥٠ ) طالبا الى داخل القاعة بعد شراء بطاقة الدخول . واخذوا يهتفون بسقوط الفاشية ورأسهم المجرم . فما كان من القائمين بالحفلة الا وان طلبوا من الطلبة ايضاح موقفهم من على خشبة المسرح فصعد احد الاخوقو شرح طبيعة الفن المعروض . و اشار الى ان محتوى الاغاني والالحن كله مدح وثناء لصدام وقادسيته الخبيثة . مما حدا بالمشاركين الامان الى طلب ترجمة كلمات الاغاني الى اللغة الالمانية . واكدوا بانهم لا يريدون السماع الى التفاهات وخزعبلات التمجيد بالملك او الدكتاتور مطلقا . لذا اضطر القائمون بالاحتفال على الغاء حفلة اليوم الثالث واعادة ائمان البطاقات الى جميع المشاركين ( بما فيهم الطلبة المحتجون ) .

في اليوم الثاني من الاحتفالات اشارت الصحافة الى احتجاج المعارضة العراقية وطلبة كردستان بهذه المناسبة . وفي الساعة الثانية من بعد ظهر اليوم الرابع اذاع راديو برلين خبر لالغاء حفلة اليوم الرابع . وقد جرت الفرقة المسخة اذ يال الخيبة والفشل .

هكذا افشلت التنظيمات الطلابية الكرد ستانية بتحالفها وتضامن القوى العراقية الوطنية معها الحملة الدعائية الصدامية . واثبتت بذلك ضرورة توحدة الحركة في اوروبا .

(( مجلة كردستان ))

وقد حضر هذا النشاط المشترك حوالي مائة شخص من اعضاء التنظيمات المذكورة وغيرها من التنظيمات المساندة . في اليوم الاول تم توزيع البيان المشترك والصور الكاريكاتيرية على المشاركين في الحفلة . في اليوم الثاني اضافة الى توزيع البيان والكاريكاتير على المشاركين تم عرض الشعارات

لخلق مناخ رفاقي اجتماعي وانساني بين الطلاب ولتبادل الآراء قبل الاقدام على مفاخرات يؤدي الفشل فيها الى انتكاسات نفسية ووطنية وتنعكس بالتالي على فئة الطلاب في المجتمع الكردي قبل غيرها. مثل أعياد نوروز، وعقد سيمينارات ثقافية ومعارض..... الخ. اننا على امل أن تزداد وحدتكم متانة وتحقق في وقت قريب

٦- التنسيق بين اتحاد طلبة كردستان والاتحادات الطلابية الديمقراطية العالمية واتحاد الطلبة العالمي دون لهوجة وتسرع وخاصة مراعاة الظرف الحالي حيث المجموعات الطلابية الكردية لا تزال غير متماسكة فكريا وتنظيميا، وهذا يعنى اعطاء الأولوية لبناء التنظيم داخليا ثم الانطلاق عالميا وليس العكس.

٧- اقامة نشاطات ثقافية واجتماعية انسانية مشتركة قبل بناء عملية الوحدة التنظيمية

### خطوة مهمة على طريق وحدة الحركة الطلابية الكرد ستانية

#### بيان مشترك

والنقابي - المهني - في اطار المنظمة الطلابية. ايها الطلبة الاعزاء

من اجل توحيد الحركة الطلابية الكرد ستانية في اوروسا ، عقد ممثلوا اتحاد طلبة وشبيبة كردستان في اوروسا و جمعية طلبة كردستان خارج الوطن اجتماعا في ٢٨ / ١ / ١٩٨٥ في برلين للتطور حول مسألة التوحيد ضمن منظمة موحدة متينة . بعد اجراء حوار اخوي حول اساس التنظيم الموحد ، التمثلقي المهنية ، الاستقلالية . الديمقراطية ، الكرد ستانية والتقدمية . ظهر ان وجهات النظر حول هذا الموضوع متماثلة . لذا تم الاتفاق على تشكيل لجنة مشتركة بين الطرفين تعمل على التحضير لعقد مؤتمر توحيدى بينهما ، كخطوة مهمة على طريق توحيد الحركة الطلابية الكرد ستانية في اوروسا . كما ويعبر الطرفان عن استعدادهما المطلق للاشتراك والاستمرار في الحوار مع التنظيمات الطلابية الكرد ستانية التقدمية

لقد تعرضت مسيرة الحركة الطلابية الكرد ستانية في الخارج منذ نشوئها حتى يومنا هذا الى نكسات متعددة ، بسبب العراقيل والمصاعب التي وضعتها محتلى كردستان على طريقها ، ونتيجة لاختلاف وتنافس مجموعات وافراد معينة داخل الحركة نفسها . بالرغم من ذلك خدمت الحركة الطلابية بقدر ما ، بموجب الاسس التي قامت عليها ، عبر ظروفها الذاتية والموضوعية ، مسألة امتنا العادلة . من خلال مساندة الحركة التحررية الكرد ستانية ، وتعريف الامة الكردية وتراثها بشعوب العالم . غير انها لم تؤدي واجبها بالمستوى المطلوب . في عام ١٩٧٥ ، بعد انهيار ثورة ايلول في جنوب كردستان ( الجزء الملحق بالعراق ) ، انشقت الحركة الطلابية وضعفت اكثر من السابق . وقد بذلت جهود مخلصه عديدة من اجل جمع شمل الحركة وتوحيدها ، الا انها لم تنجح بسبب اصرار مجاميع من الطلبة على ربط التنظيم الطلابي بالاحزاب السياسية الكردية وجعله ملحقا لحزب واحد ، بسبب عدم التمييز بين طبيعة التنظيم السياسي الاخرى

ان تكون خارج هذا الاطار الوطني التقدمي ولذلك فان كل تطرف أو تحزب مستمر بالشورة والوطنية الفائقة ما هو المحاولات للابقاء على حالة التمزق، والتشتت فسي الحركة . وعليه يجب:

١- بناء اتحاد طلبة كردستان، في الداخل والخارج، ليس في أوروبا فحسب ومثلما تسود السرية معظم أطراف الحركة السياسية للأحزاب الوطنية الكردية، يمكن العمل ضمن هذه السرية على مستوى الطلاب ايضا .

٢- الكف عن فكرة الوحدة المباشرة والتعويض عنها بفكرة الاتحاد على أساس مرحلي مؤقت تحتفظ فيه كل مجموعة حالية بوحدها التنظيمية والبدء أولا بخلق مناخ ملائم للعملية الوحدوية على أساس برنامجي دقيق وعملي ومن يحقق في المؤتمر الشان على الوحدة بعد أن قد أشجعت دراسة وتحصيرا .

٣- اصدار مجلة مؤجلة للتحقق بلسان اتحاد طلبة كردستان تكون أداة مساعدة للوحدة هذه المجموعات فكريا وتنظيما .

٤- دعوة الأحزاب الكردستانية الى الكف عن التدخل في شؤون اتحاد طلبة كردستان وتقديم المساعدة له دون قيد أو شرط .

٥- التنسيق الفعال بين اتحاد طلبة كردستان وسائر الاتحادات الديمقراطية الكردستانية، مثل اتحاد نساء .. اتحاد آباء .. اتحاد محامين .. الخ .

التحرر الوطني لشعوب آسيا وأفريقيا وأمريكا اللاتينية .

٢- حركة التحرر الوطني الكردستاني تناضل من أجل استقلال شعب كردستان وتحرير كافة الأراضي الكردية .

٣- ان الموقع الاستراتيجي لكوردستان بين حلف الناتو وحلف وارشو ( الجناح الصدامي الحنوسي )

يفرض على هذه الحركة تحديد موقعها السياسي عالميا ( ا) - الوقوف بحزم ضد الحرب النووية ومختلف صنوف أسلحة الدمار الشامل .

(ب) - الوقوف الى جانب حركة السلم العالمي وقوى الثورة العالمية وفي مقدمتها الاتحاد السوفيتي

(الجار الكبير لكوردستان ) والذي يشك قربه من بلادنا اكبر عائق أمام تدخل امريكا سافر فسي كردستان على غرار تدخله في الفيتنام أو محاولاته التدخل المباشر في نيكاراغوا اليوم .

(ج) - تحالفه مع قوى الثورة في المنطقة وخاصة ثورة شعب فلسطين وقوى الثورة الوطنية والديمقراطية في بلدان الشرق الأوسط .

٤- حيث ان حركة التحرر الوطني الكردستاني تضم فصائل سياسية متعددة تنظيما و مقاربا آيد يولوجيا، يجب ان تعتمد من اجل بناء جهتها المتحدة على اساس الاستقلال الذاتي لكل طرف مع الاحتفاظ بحق النقد المجرد عن الأناية الحزبية الضيقة .

٥- افساح المجال أمام المنظمات الديمقراطية في العمل من اجل دفع المجتمع الكردي نحو التطور الايجابي على طريق الشورة الوطنية الديمقراطية .

ان الحركة الطلابية الكردستانية لا يمكن

## ملاحظات انتقادية

### حول واقع الحركة الطلابية الكردستانية

= \* = \* = \* = \* = \* = \* = \* = \* = \* = \*

من أجل توحيد صفوف الطلاب الكرد، والانتقاد الثاني هو أن هذه الفئة ترسم أحيانا لنفسها أهدافا خارجية عن طاقتها كقوة اجتماعية وتحاول أن تكون بدلا عن القيادات السياسية للحركة الوطنية الكردية.

ان تحديد أهداف الفئة الاجتماعية وحركتها السياسية داخل حركة التحرر الوطني الكردية يمكن أن يتحقق فقط في عملية البحث والنضال المستمرة الى جانب الاتحادات الأخرى مثل اتحاد نساء كردستان، اتحاد أطباء كردستان، اتحاد محامى كردستان، اتحاد فناني كردستان . الخ . وبالتنسيق بين هذه المنظمات جميعا، يمكن تحديد دورك فئة وقراتها ومجالات عملها وأساليب تنفيذ خططها . . . وهناك التنسيق شبه مفقود حتى يومنا هذا .

الانتقاد الثالث، يمكن في التطرف الأيديولوجى لبعض الأطراف الطلابية بحيث ينظر بعضهم الى الحركة الطلابية التي لا ننسى بانها حركة فئة اجتماعية على أنها فصل آيد يولوجى أحادى النظرة وفي هذا التحديد القصير النظر لا تستطيع الحركة الطلابية جمع شتاتها لأنها آيد يولوجيا غير متجانسة، أى أنها تريد ان تصنع سلما ترتقى به أعلى جيل سياسى دون أن تتأكد من قدرتها ومن هوية فئتها الاجتماعية التي تمثلها . هناك أساس آيد يولوجى موحد يجمع كافة الاتحادات الديمقراطية الكردستانية وحركة التحرر الوطني الكردية عموما لا يمكن التنازل عنه مطلقا، وعلى هذا الأساس يجب تعبئة هذه الفئة الاجتماعية سياسيا دون أى تطرف :

1- حركة التحرر الوطني الكردستانية جزء من حركة

كنتيجة حتمية لواقع كردستان، حيث العوائق الجغرافية والسياسية التي فرضتها الانظمة الشوفينية والبرجوازية العربية والتركية والفارسية، وحيث التجزئة الاقتصادية والاجتماعية، وبالتالي النضالية، تعاني حركة التحرر الوطني الكردستانية من مرارة الصراعات والانشقاقات الداخلية، وحيث أن الحركة الطلابية الكردستانية، سواء في الداخل أو في الخارج جزء من هذه الحركة التحريرية فهي أيضا مجزأة، ومتصارعة فيما بينها داخليا . وما يزيد الطين بلة هذا الاضطراب الداخلي، الأيد يولوجى لدى فئة الطلاب الذين لا ينتمون الى طبقة اجتماعية واحدة أو طبقتين متقاربتين، بينما ينتمون الى كافة الطبقات الاجتماعية التي تشكل فيما بينها مجتمع كردستان .

وبقدر ما يزيد تلاحم فصائل حركة التحرر الوطنى الكردستانية تتعمق الصلات بين أطراف الحركة الطلابية الكردستانية، بقدر ما يشتد عزم الثورة التحريرية للشعب الكردى، ويقدر ما يتعاضد وعسى الشعب الكردى تزداد الحركة الطلابية الكردستانية أملا وتفاؤلا بوحدها الضرورية والتي لا بد منها كفضيلة شعبية أساسية في النضال الى جانب العمال والفلاحين . أن الانتقاد الأول للحركة الطلابية ينبعث من كونها غير قادرة على بناء اتحادها الديمقراطي المستقل، هو من تحديدها لأهدافها الاتحادية . فهي في معظم الاحوال تلجأ الى الاحزاب السياسية تسألها العمل نيابة عنها

پارتی کوردستانی و پیشکه وتوخواری ناوچه که مان به یانیک  
هاو به شیان له کوتایی سالی ۱۹۸۴ دا له باره ی رسوا—  
کردنی هیرشی رژیمی فاشی تورکی بو سه رکوردستان بلاو—  
کرده وه

ب— هه روه ها به هاو به شی له گه ل ریکخراو و پارتیه  
کوردستانی به کان دا به یانیکیان له باره ی ده رکردنی  
خویندکارانی کورد له زانکوی ( سیلاح نه لدین ) له  
هه ولیردا له به رنه بوونیان به سوپای ناگه لی بلاو—  
کرده وه و رژیمی فاشی عیراقیان تیدا رسوا کرد .

ج— ناردنی نامه به کی پیروزایی بو به ره ی میلی رزگاری  
خواری فه له ستین . به بونه ی یادی ( ۱۷ ) سالی ی  
دامه زانندنیه وه .

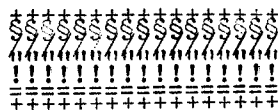
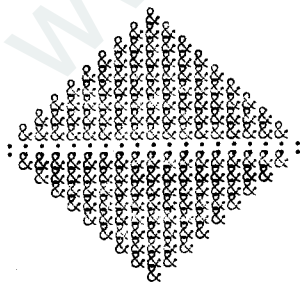
د— به شداریکردن له برسه و چله ی شاعیری به سه رزی  
کوردستان له ده ره وه ی ولات ( جگه رخواین ) .

#### ۸ / — هه فالانی به لچیکا

نوینه ری نه ندامانی به کیتیمان له به لچیکا . له روزی  
/ / ۱۹۸۴ دا . ناماده ی کونفرانسی کومه له ی  
خویندکارانی عیراق — لکی به لچیکا — بوو و وتاریکی  
پیروزایی به م بونه به وه خوینده وه .

#### تییینی

هیشتا گوفا ری ( کوردستان ) له چالاکی به —  
کانی لکی رومانیا تاگادارنه کراوه .



خبرونه وه به کی ناره زایی ده ربرنریان له روزی  
۱۲/۹/۱۹۸۴ له پیش بالوینخانه ی تورکی له  
( له نده ن ) دا سازکرد . دزی هیرشی له شکری  
جوتتای فاشی تورکی بو سه رکوردستان .

ب— پیشکه ش کردنی سمیناریک له باره ی ره وشسی  
کوردستان له کوتایی مانگی ۱۹۸۴/۹ .

#### ۵ / — به رلینی روزتاوا

۱ — هه فالانی لکی به رلینی روزتاوا له گسه ل  
هه فالانی ریکخراوی ( KSSE ) . ( SOKSE ) و  
هه ندی ریکخراوی دیکه ی کوردی دیکه دا  
خبرونه وه کیان له پیش کونسل ی تورکی سازکرد  
دزی کرداره فاشی به کانی رژیمی تورکی دزی  
نه ته وه که مان .

ب— شه وی ۱۶/۱۲/۱۹۸۴ تا هه نگی

شه وی کوردیان له گه ل ( AKSA ) دا گیرا .

ج — کومیتیه ی لک له مانگی ( ۲ ) ی ( ۱۹۸۵ ) وه

بلاوکراوه به کی مانگانه به ناوی — تیریز —

بلاوده کاته وه .

د — روزانی ۱۳-۱۶ له گه ل ریکخراوی

( AKSA ) . ( KSSE ) . ( VIS ) و ( VIS )

بروتیمست ( نیحتیجاچ ) یان دزی تا هه نگی موزیکی

رژیمی عیراقی له به رلین کرد و توانیان بیکه وه

بوچی بکه ن .

#### ۶ / — نه لمانیای روزتاوا

۱ — هه فالانی لک روزانی ۲۱-۲۵/۲/۱۹۸۵

له شاری ( بون ) دا به شداریان له خویرسی —

کردنیک دا کرد . دزی کرداره فاشی به کانی

داگیرکه رانی کوردستان له دزی نه ته وه که مان .

ب — هه فالانی لک له روزی ۲۵/۲/۱۹۸۵ دا

له گه ل هه فالانی ( AKSA ) له بون دا به شدار—

یان له خویشاندانیک دا کرد دزی هیرشسی

جوتتای فاشی تورکی بو سه رکوردستان .

#### ۷ / — به کیتی سموفیه ت

۱ — لکی به کیتیمان له گه ل چه ندان ریکخراو و





نه مریکا و میری ولاته کانی ناتو) گشت خه لکی تورکیا له رووی رامیاری یه وه ده چا وسینیتنه وه ، هه روه ها کورد و که مه نه ته وه یی یه کان له رووی نه ته وه بیسه وه ده چه وسینیتنه وه . جگه له مه ش به خوی و به تاغا توکه ره کانی) خه لکی کوردستان له رووی تابوریسه وه ده چه وسینیتنه وه . واته له سه ریک دا کورد و که مه نه ته وه یی یه کان له رووی نه ته وه یی و تابوری و رامیاری یه وه ده چه وسینیتنه وه ، له سه ریکی دیکه دا به هه مو شیوه یه ک رنگه ی کوچ کردنیان له و به ند - یخانه و ته مبه لخانه زله ی دایهیناوه بو ده ره وه خوش ده کات ، بو ته وه ی لییان رزگار بیت .

مه ردوی هوشیاری کوردستان ، به کورد و که مه نه ته وه یی یه کانه وه ، چاک ده زانن هووی بنه رهنسی چه و سهانه وه ی نه ته وه یی و چینایه تی و کومه لایه نسی یان ، هووی بنه ره تی دواکه وتنی دژواری هه نبدی ناوچه ی نیشتمانه که یان له رووی تابوری و روشنبیری یه وه . . زپرده ستی و نه بوونی سه ره خووسی و دیوکراتی یه . بوپه هه مویکده وه رابه ریون و ده ستیان ناوه ته نیو ده ستی یه کدی و له ریزی بزوتنه وه ی رزگار - یخوازی کوردستان دا به سه رو مال بو ته مه به سته بیروزه خه بات ده کن . برایه تی و هاوپه یمانسی مه ردوی ناوچه رزگارکراوه کانی کوردستانیش چاکرین به لگه یه بو ته مه به سته . مه ردوی هوشیارو شورشگیری کوردستان چاک تیگه یشتون که وا دلسوزترین و راستترین پشت و دوستیان و سه رچاوه ی له بن نه هاتوی وزه و هیزیان مه ردوی ره نجه ده ری کوردستانسه .

(۴) - سه بارمه به کاره ساتی قه لاچوکردنسی نه ته وه یی یه کان ، نووسه ره سه له که ی چاک شی نه کردوه - ته وه .

تاشکرایه قه لاچوکردنی نه ره نه کان کرد هو هی میری شوپینی تورکیا بوو . تاوانی سه ره کی نه م کاره ساته له نه ستوی میری تورکی یه . ( سواره حه میدی یه ) کورده - کانیسه له سه رنه رمانی تاغا کوته به رسته کانیان به شدا - ری نه م تاوانه مه زنه یان کرد . لیوره دا ده مه وی چه ند شتیگ ده ستنیشان بگه م : -

(۱) - نه و سواره حه میدی یانه ی نه و کاته دزی نه ره - نه کان وه ستان ، خپله کی و گو ی رایه لی تاغا و به گه به ده ره کرکی گرتنه کانی میری تورکی بوون و هپه - چ جود اوازی یه کیان نه بووه له گه ل نه وانه ی نیستا له کوردستانی سه ره عیراق بییان ده گوتری ( سواره کانی سیلاح نه لدین ) و هه ره له سالی " ۱۹۶۱ " وه تانیستا له زپرسه رکرایه تی تاغا و شیخی کرکی گرتنه ی میری شوپینی عیراق دزی شورشی کوردستانی سه ره عیراق ده جه ننگ و ، چه ندان گوند و شاربان کاول کردوه و ، سه دان لادی یی یان کوشتوه و ، ده یان بیسه رگه ی برینداری دیلیان (ته سلیم) به میری عیراق کردوه و ، ده یان لایه نگری پارتنه رامیاری یه کانی کوردستانیا ن له شاره کان دا کوشتوه و به گرتن وله سیداره دانیا ن داون . نه م جه رده تاوانبارانه ، گه ل ناوی لی ناون (( جاش )) . نه وانه خایانی نه ته وه ی کوردن وهیچ نه ته وه یه ک بی خاین نایی . .

(ب) - له کاتی قه لاچوکردنه که سه دان خیزانسی جوتیاری کورد خه لکی نه ره نیان له مالی خو یان دا شاردنه وه وله مه رگ ده رمازیان کردن . بله چ شپروکه له لایه ره ( ۶۵ ) ی کیتی ( مه سه له ی کوردی ) دا ده لی ( زماره ی نه و نه ره نانه ی کورده کان له نیو خیزانه کانی خو یان دا شارد بو یانه وه و ته سلیمی سوپای روسی و هیزه نه ره نه کانیان کردن نزیکه ی



ده ره وه ی ولاتیش بو نمونه ( یه کیتی خویندکاران و لاوانی کوردستان له شه وروپا ) . . تاوه کوکه مه نه ته وه یه کانی کوردستان ( ئاسوری ، کلدان ، تورکمان و شه رهن ) بتوانن شان به شانی بزا کورده کانیان خوڤیان له چوار چویه یان دا زیکبخه ن . له بهر روشنایی شه راستی یه ( هه مو کوردیک کوردستانی یه به لام هه مو کوردستانی یه ک کورد نی یه ) .

( ۲ ) — نووسه ربرای یه زیدی یه کان به که مه نه ته وه یی داده نی و ده لی به کوردی ده ئاخفن . وه ک شه وه ی کورد نه بن و کوردی فیر بوین !

ئاشکرایه که وا یه زیدی یه کان نه ک ته نیا کوردی ره سه نن ، به لکو گشت ( قه ول ) و نوڤز و نزایان به کوردی یه و زمانی کوردی به زمانیکی بیروز داده نیین . بو شه م به سه شه نووسه رده توانی له گه ل ساده تر —

بن که سیان بدوی بو شه وه ی بو ی ده ریکه وی تا چ راده یه ک شانازی به کوردایه تی خوڤیان ده که ن .

( ۳ ) — نووسه رده لی فه له و یه زیدی یه کان به رده وام — ئیستاش — له لایه ن کورده موسلمانان کان به فه زمانی ئاغزا و شیخه کانیان و هه لدانی ده سه لات داره تورکه کانه وه راوده نرین . بویه کوردستان وا خه ریکه ئالا ( به تال ) ده یی له م دوو به ره بابسه .

له راستیدا بییشان له زیر ته وزی توند ره وی ئایینی ئیسلامی یه وه و به پلانی میری تورکی و فه رمانی ئاغزا و شیخه کونه به رسته کان زور جار هیرش کراوه ته سه ربرای یه زیدی یه کان و قه لاجو کراون .

هه ره ها له کوتایی چه رخی نوزده م دا . له سه به ر نه دانی باج به شه میر به درخان باش شه وه ی بریاری سه ره خوڤی (( بوتانی )) دا و به فیتی سیخوره ئینگلیزه کان ، شه ریکی گه وره له نیوان به درخانسی .

ببگومان بزوتنه وه ی رزگارخوازی کوردستان شه و هیرش و به ره ره کانه یه ی جاران دزی که مه ئایینی و نه ته وه یی کان به گشتی رسوا ده کا و له ریبازی بسزوتنه وه ی رزگارخوازی نیشتمانی دا بو له ناو بردنی هه مو چه شه ستم و چه وسانه وه یه ک له کو له لی کوردستان دا تیده کوشی .

به لام ئیستا راوانان و ته نگ بییه لجنینی جاران به یه زیدی و فه له کان نه ماوه .

جاله باره ی کوچکردنی ئیستای خه لکی کوردستانی سه ر به تورکیا بو ده ره وه ی ولات . هوی سه ره کی کوچ کردنی یه زیدی و ئاسوریه کان هه مان هوی سه ره کی کوچ کردنی بتر له ۲۰۰ / ۰۰۰ کوردی موسلمانانی شه و ناوچه یه به بو شه وروپا و شه مریکا . واته له به ره وه ی میری تورکی وای کردوه ناوچه که له رووی ئاسوری و کوم لایه تی یه وه زور به هه زاری و دواکه وتوی بمینیتومه چونکه میری تورکی ( هاو به یمانی به نازی میری

# Kurdistan und die Kurden

Band 1

herausgegeben von  
Gérard Chaliand

mit Beiträgen von  
Kendal, Nazdar,  
Ghassemlou, Vanly,  
Roosevelt jun.

mit einem Vorwort  
von Ehsan Zülch



Reihe pogrom

105/106

خوڤان ئیستا زوره یان زمانه که یان له بیر چوه و سه  
عه ره بی ده تاخفن و خوڤیان به عه ره ب داده نین .  
جا هه رچه نده ئاسوری و کلدانه کان به سریانی  
ده تاخفن ، به لام خوڤیان به سریان ناوازن . له بهر  
ئه م هویه و چونکه خو و ره وشت و جل و به رگ و فولکلور  
یان هه میشه وه ک هی کورد بووه ، هه ندیکیان خوڤیان  
به کوردی فه له ( مه سیحی ) داده نین . به لام  
بزوتنه وه ی رزگار یخوازی کوردستان ، له روانگه ی  
زانسته وه به که مه نه ته وه بی یان داده نی و له سه ر  
ئه م بنچینه یه ره فتاریان له گل ده کات . هه رپویه  
کاتی خوڤی ناوی ( پارتی ) له پارتی دیموکراتی کورده وه  
کرایه پارتی دیموکراتی کوردستان . هه روه ها بسویه  
ناوی زوره ی ریکخراوه مه ردوه یه کاتی کوردستانیش  
به نیوی کوردستانی ناوانراون . وه ک یه کیتی قوتابیان ،  
ئاخه تان ، ماموستایان و لاوانی کوردستان . له

چه ند تیپینی یه ک له باره ی کتییی

( کوردستان و کورد ) ه وه - به شی یه که م -

نووسی - زۆزک -

به سه ره رشتی جیرالد چالیاند و هاو  
کاری چوار نووسه ری کورد و نووسه ریکی  
بیانی (( کومه له ی که له هه ره شه لی  
کراوه کان )) له گوتنگن / نه لمنا -  
سالی ۱۹۸۴ ته م کتییی ی بلاکردوه -  
ته وه .

پیشه کی یه که شی ( تیلمان تسیولش )

نووسیویه تیه وه .

نووسه ره له پیشه کی یه که نا باسی  
بارودوخی کوردستان و چه وسانه وه ی  
نه ته وه ی کوردی کرده وه له چالاکی -  
یه کاتی کومه له ی ناوبراو له باره ی پشت -  
گیری کردنی بزوتنه وه ی کوردی دواوه .  
هه روه ها باسیکی که مه نه ته وه بی و  
ثابینه کاتی کوردستانیشی کرده .

لیزه دا ده مه وی چه ند شتیک له م باره یه وه روون بکه مه وه

( ۱ ) - نووسه ر ( کلدانی و نه ستوری و یاقوبی ) به ئاسوری  
داده نی .

ا - کلدانی ئاسوری نین ، به لکو خوڤیان به دوو به ره باب  
داده نین .

ب - کلدانی و یاقوبی جودا نین ، کلدانی یه کان له تیره ی  
( کاسولیک ) ن و پییره وی قه شه ( یاقوب ) ده که ن بویه  
بیان ده گوتری یاقوبی .

ج - ئاسوری و نه ستوری جودا نین ، به لکو ئاسوریه کان  
له تیره ی ( نه رسه دوکس ) ن و پییره وی قه شه ( نه ستور -  
یوس ) ده که ن . بویه به نه ستوری ناسراون .

د - نه ئاسوریه کان به زمانی کونی میزوپوتامیا ده تاخفن و  
نه کلدانی یه کان به زمانی کلدانی کونی میزوپوتامیا ده تا -  
خفن . به لکو هه ردوو تیره به زمانی سریانی ( زمانسی  
سریانه کاتی سوریاو لوینان ) ده تاخفن . که چی سریانه کان

## — کوردستان —

شيعرى — هيدى —

کوردستان :

کۆرپه کانت به لانکه وه ...  
نوقمى بليمه ي تاگر بوون ...!  
لاوه کانت به سه ره رزى ...  
به ره و سیداره ي دوزمن چوون ...!

کوردستان :

گرى شووش ...  
خه رمانى ژينى دوزمن ...  
ئاورده دا ...  
قافاي چه کي رۆله کانت  
موزده ي سه ره ستيت پیده دا ...

کوردستان :

کاژه لاکى سه ري کورد کوز ...  
ده که ينه نه ستيره ي خويتن ...!  
تا ساريز بئى  
دايانكى مل به خويتن ...!

کوردستان :

کورد بوون شه گه ر ...  
تاوان بئى ...  
کورد کوشتنيش ...  
هه رزان بئى ...  
له سه ر داوام سوورده بيم  
داوينى خه بات ده گرم  
تاكوو به پيوه ده ميم  
ياكوو مافم وه رده گرم .

هه هاباد — ۱۳۵۹ —

+++++

کوردستان :

به ره و چيای هيواو شه وينى کورد  
نه رزه ي نه مان ده بارى ...!  
به رووباره تينوه کانا ...  
لافای خويتن ديتنه خواری ...!

کوردستان :

به خوينى لاوان  
خونچه ي رزگاريت سوورکرا ...!  
به توپ و بۆببا  
شارو گوندت خاپورکرا ...!

کوردستان :

له گونده کانت ..  
له جيئى گه نم .. موشى ...!  
دروينه ده كرى  
له جيئى نه وت .. خوين ...!  
به چراگان ده درى

له جيئى گاسن ...

بۆبباى ناپالم

سینگى زه وي هه لده درى ...

کوردستان :

فرميسكى خوينين ...  
به سه ر لاشه ي شارو گوندا ..  
ده تكيته وه  
مه لى تاوات ..  
له نيئو خوينى رۆله کانتا ...  
ده تليته وه

(( Adres )):

UKSYE

(( ناو نيشان ))

c/o Osman

Brandenburgische Str. 70

1000 Berlin 31

له مالاوایی ئەم خۆله شماندا

خۆتێندەواری نازیز!

ئەو تەمە پەمسی بەی لە تاخری ئەم زمارەو بەلۆمان کردووەتەو... ئەمە مالاوایی خۆلی دوو هە می شمانە... ئێز ئەمجارە بوو بە پاست و تەمەنی خۆلی دوو هە می ش بەسەرچوو ، لایە پەمی ژێمانی پێچراپەو ، بەلام هەرزەك خۆلی بە کەیش بە زمارە (دواترە) بەکی ( ناقتوونی ) برابەرەو ، باش چەند سأل خۆلی دوو هە می بەدوانا هات ، وا خۆلی دوو هە می هەر بە زمارە (دواترە) بەکی ( خاتراتە ) برابەرەو... ئەو نەندە هە بە هەمیوان ماوەی تێوان خۆلی دوو هە می سێهەم ئەو نەندە می ئەوی تێوان بە کەم دوو هە می نەین .

خۆتێندەواری نازیزەکان!

لەم مالاوایی بەدا ئەمانەوێ بەزاری هەسوان ، گلهیی تێمشێر تێوش لە بەک لەیر بەریتەو . دياره گلهیی تێو ئەو بە گلهیگان بەنەتان ناردوومو بۆتان بەلۆ تەکرارهتەو ، یا زۆر باش کەوتووە . تێه بەم زمارە بە کە لە هەسوو زمارە بەکی خۆلی دووم گەورەتر (و گراتریش) ، و سێتووماتە چەردە بەک مەوای ئەو گلهیی بە کەم کەنەو . گلهیی تێمشێر کۆئێ نەدانی زۆرتری تێو بوو . بە شێوی نووسین بۆ گۆفاری کە دێم دا پێزە گانی جابجانبەکی هەمیوان کوردی نازان .

هەرچۆن بەن تێسا و مەتی مالاوایی بە ، گلهیی و نەشت بەز خۆلی سێهەم تەگەر خوا کردی و بوو... تا ئەو کاتە لە کەم کورتیمان پێورنۆ بە چاکە یادمان بەکەنەو ، مەبەستی هەسومەن هەر خەرمەتی ئەم ئەدەبە شەج بە یارمەتی بەی نەتەو کەمان بوو... ئێز سێس .

« نووسەری کورد »

له کێبێخانە ی نیشمانی بەلگادا

ژماره ( ٢٤ ) ی سالی ١٩٨٢ ی دواوەتن

دانە بە ( ٦٠٠ ) فلسە

مان کرد بێتە سە رخاک و نە تە وە بە کی کە و ، ئە گەر بوبێتیش ئە وە چە نەدکە سێکی خۆتێرمان بوون کە بۆ چاکە ی تاییه تـ خۆیان و خواستی دوزمە کانمان ، خراپە بە کیان لە و شێو بە لێو شایبێتە وە . کە واتە ئە گەر رشتی وای بوی ئە وای نابق ئە و شتانە لە سە رگە لە کە مان بە خراپە بکێنە مال ، چونکە ئێمە هە می شه لە بە ر دە سە لاتی ( مادی و مە عە و ی ) دوزمە کانمان و کە سانی کوردی خۆفرو شمان بوین ، هە بە و ئە شەبی کە دزی ئلواتی خاک و نە تە کە مان و لە چاکە ی داگیرکەرە کانمانا هە نگا و بیان نابق و ئە ی نین... !

زۆر راستی شه کە لە م دوا یه دا خراوه تە سە رکاغ ز ، هە می شه دوزمە ن داگیرکەرە کانمان لە سە رشتی تاییه تی خۆمان و

بەمانە ( ٢٢ )

زۆلی سەرکەشی هە ولی داوہ کورد نە هێلـئـ خاکی کوردستان بە بۆمبار و چەك بکـئـ

هە لـدـیرا و ن لـه و کـیـوانـهـ بوونە تـه بە نـدی زه مانـه

\* \* \* \* \*

بە لام لێو دا وای نە بۆ ئە بە ست لە نە مان یا " مۆتور بە کردن " ی بە کێتی نووسە رانی

کورد و گۆفاره کە ی بۆ ، نە ، بە لکو هە بە ست یا مە ترسیه کە لە وە دا یه کە ئە هە نگا وێکە

بۆ زالبوون و نەمانی هیوا گەر وەرە کە مان کـهـ ( رزگایمانە لە دە ست داگیرکەر افغان... ! )

هیوای دوا روزی نە تە وە کە م ( بە کێتی نووسە رانی کورد و دە ستەرە نگی نووسە رانی

نە تە وە کە م - نووسە ری کورد - بە ئێو ش وە کو چا پە مە نیه گنسی کە شمان ، کورە بە

وہ کو راپە رین و بزووتنە وە و شۆرشە کانمان بە رە و نە ماتان بێن چونکە ئێو لـهـ

خواه نە کە تان زیاتر نین کە ( کوردستان و کوردە )

خۆشه و یستە کە م بە کێتی نووسە رانی کورد : بە زە ییم بە بێهوشی داگیرکەرە رانمانا دێتە وە...

...! چونکە بە خۆرای خۆیان مانندو . ئە کە ن . بە تاییه تی وە ک و تم تا کو ئێستا

بە و هە موو درندە یی و فیل و نامروفا یه تییانە - وە نە یان توانیو هە سە رگە و تن بە دە ستبێنن !!

ئە زانی بۆ ناتوانن زالبین و لە ناومان بە رن...! چونکە ئێمە لە خاکی خۆمانا یین و نە چووینە تە

سە رخاکی کە س و... ( " لە هە موو مێژوو مانا وە کو گە لی کورد تە نھا ساتیکمانی تیا بە دینا

کری کە لە پێناوی چا و برسیتیو داگیرکردن و چە وسانە وە ی نە تە وە بە کی کە دادە ستدێزی

ده ستي له زۆكه وه به لام زۆر به توره بيه وه ته م چه ند  
 رسته به له شيني كوچى " به كيتى نووسه رانى كوردو  
 گوڤاره كه يان بنووسم " و بيانكه مه ديارببه كى بچووكم  
 له دوور ولات و ئاواره بيه وه بو به كيتيه كى نووى زۆر  
 به هيزى داهاتومان و . . . . بشيانكه مه دركودال و  
 بیده م به رووى هه موو داگیركه رانى خاكو نه ته وه كه مان . . .  
 كه ته به به :  
 " ته ی داگیركه ران و زۆر ارانى نه ته وه كه م ، ئیوه ی  
 كیوی و بییه ش له هه موو كرده وه به كى چاكى مروڤا به تى  
 به هیوای جی وامان لیته كه ن . . . ؟ ! .  
 چونكه خۆتان له ئیته ی كورد چاكر نه زانن كه تاكو  
 ئیستا هه رچی له هه گبه و فه رهه نگی ماوستا كاتتاناو  
 ههیتله ر . . . " دا بۆتان جی ماوه و بگه له وه ش زیاتر-  
 تان له كه لا كردوین و ته شی كه ن . . . ! ئینجا نه تان  
 توانیوه و ناشتوانن وه كو ویستی گلوی خۆتان به سه رمانا  
 زالبوین و زالبین . . . ! نه ته شتوانن ( شاخ و ده شت و  
 دیه نی خاكان بگۆرن و بیانكه نه سه حرا و لماو و حوشر  
 خۆر ) و نه توانیوتانه و نه ته شتوانن نه ته وه كه مان  
 بكه نه باشكوی نه ته وه كه ی خۆتان یا هی نه ته وه به كى  
 سـ . . . ! وله ناویانا بهاتتویننه وه . وه كو ماوه به كه  
 له هه موو سنووری كورد ستانا ده ستان كرده بـ  
 هه نگووان له و باره به وه . خۆ ته كه ره هوی كه سانی  
 ناوخۆمانه وه كه چلكاوخورتانن هه ندی جار سه ركه وتنیک  
 تان ، روكه ش ، به ده سههینا بۆ ته وه زۆر كاتی بوه ،  
 چونكه پاشان كه راوینه ته وه سه ردۆخی جارمان كه  
 خه باتكردنمانه له پیناوی زگا بونمان له ده ست ئیوه ی  
 بیره وشتی كیوی . . . ! وه كه ماوستا ته حه د موختار  
 ته فه رموی :

باوه ره كه ن بین به عه ره ب كوردی شماره زوور  
 له راستیه ته یلم و دراوه كلاوه كـ م  
 ئیتر بۆچی له مه زیاتر ئیته مالویران و خۆشان رووره شی  
 و كیوتیتان له میزوومانا بو تومارنكه ین . به لگه ش بو  
 قسه گانم كه ناتوانن خۆمان و خاكان وه ك خواستی  
 نامه ردانه تان ئالوگۆر بیسكه ن . رابوردومان له گه ل  
 خۆتان و ئاغلو هاوشانه كاتتانا ئاویته به كى روونه ! چونكه  
 تا ئیستا ههچ ریگا به كى " رۆیتى و كیوتى و نامه ردانه  
 نه ماوه كه له گه لمانا نه یگرن بو زالبووتان به سه رمانا .  
 كه چی وه ك پیوستیش نه گه یشتوون به ئاوات و كۆشكى  
 له شووشه دروستكراوتان . ! چونكه هه میشه كه م و زۆر  
 له پارێزگاری و به ره نگر ریکردنا بووین له پیناوی سه ند نه وه ی  
 مافی خوراومان له ئیوه ی نامروڤی . ! بۆیه تاكو زووه  
 ده ست له ئازار و دزینی به رووبومی خاك و نه ته وه كه مان  
 هه لگرن با ههچ نه بۆ رۆزی نه مانی ئیوه و (( رزگاری یا  
 جیابونه وه مان . . . !!! )) له به زه بیه گمان بیاتانا  
 بیته وه .  
 خۆینه ری خۆشه ویست :

ره نكه به بیرتا بیت و بلیت جی تیا به خۆ ته كه ر ( به كیتى  
 نووسه رانى كورد و گوڤاره كه شی ) نه مینی ، واتای شه وه  
 نیه كه كوردیش نامینی .  
 ته مه راسته ، چونكه هه تاكو ئیستا ده یان رۆزنامه و  
 گوڤاری زۆر له ( نووسه ری كورد ) مان به بیژ و برشتتر  
 هه بوون ، وه كو ( كه لاویژ ، ده نگی كیتى تازه ، هیسوا  
 رۆزی نووی ، بلیسه . . . ) كه یا به كۆریه یی یا  
 به بیره وكه یی یا به گاكۆلكی و داره داره یی وه كو كچانی  
 بیش سه رده می ئایینی موسولمان زینده به جالمانكردن و  
 خاك و كه له كه شان هه رمان و ته شمین ، وه كـ  
 شاعیرێكمان ته فه رموی :

ده ستي له زۆكه وه به لام زۆر به توره بيه وه ته م چه ند  
 رسته به له شيني كوچى " به كيتى نووسه رانى كوردو  
 گوڤاره كه يان بنووسم " و بيانكه مه ديارببه كى بچووكم  
 له دوور ولات و ئاواره بيه وه بو به كيتيه كى نووى زۆر  
 به هيزى داهاتومان و . . . . بشيانكه مه دركودال و  
 بیده م به رووى هه موو داگیركه رانى خاكو نه ته وه كه مان . . .  
 كه ته به به :  
 " ته ی داگیركه ران و زۆر ارانى نه ته وه كه م ، ئیوه ی  
 كیوی و بییه ش له هه موو كرده وه به كى چاكى مروڤا به تى  
 به هیوای جی وامان لیته كه ن . . . ؟ ! .  
 چونكه خۆتان له ئیته ی كورد چاكر نه زانن كه تاكو  
 ئیستا هه رچی له هه گبه و فه رهه نگی ماوستا كاتتاناو  
 ههیتله ر . . . " دا بۆتان جی ماوه و بگه له وه ش زیاتر-  
 تان له كه لا كردوین و ته شی كه ن . . . ! ئینجا نه تان  
 توانیوه و ناشتوانن وه كو ویستی گلوی خۆتان به سه رمانا  
 زالبوین و زالبین . . . ! نه ته شتوانن ( شاخ و ده شت و  
 دیه نی خاكان بگۆرن و بیانكه نه سه حرا و لماو و حوشر  
 خۆر ) و نه توانیوتانه و نه ته شتوانن نه ته وه كه مان  
 بكه نه باشكوی نه ته وه كه ی خۆتان یا هی نه ته وه به كى  
 سـ . . . ! وله ناویانا بهاتتویننه وه . وه كو ماوه به كه  
 له هه موو سنووری كورد ستانا ده ستان كرده بـ  
 هه نگووان له و باره به وه . خۆ ته كه ره هوی كه سانی  
 ناوخۆمانه وه كه چلكاوخورتانن هه ندی جار سه ركه وتنیک  
 تان ، روكه ش ، به ده سههینا بۆ ته وه زۆر كاتی بوه ،  
 چونكه پاشان كه راوینه ته وه سه ردۆخی جارمان كه  
 خه باتكردنمانه له پیناوی زگا بونمان له ده ست ئیوه ی  
 بیره وشتی كیوی . . . ! وه كه ماوستا ته حه د موختار  
 ته فه رموی :

ژماره - ۲ -

جواب هیئە التاسیسیە  
للاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي  
الى الادباء الاكراد

الاخوة الادباء الاكراد المحترمون

تحية اخوية

وبعد فقد تم الاطلاع على المذكرة المقدمة الى الهيئة التأسيسية للاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي والتي صدرت عن التدوة التي عقدت في اربيل مركز الحكم الذاتي وحضرها السيد عبدالامير ملة مثلا عن الهيئة التأسيسية للاتحاد وتمت دراسة المذكرة المشار اليها في اعلان حيث تقرر ان يتم طرح كل ما جرى ذكره من توصيات امام المؤتمر العام للاتحاد لكي تتخذ تلك التوصيات صيغة اجماع المؤتمر العام ومن ثم تتخذ الاجراءات لتنفيذها كل وفق ما يتطلبه من اجراء على شكل تعديل للقانون أم تضمين في النظام الداخلي للاتحاد أم على شكل تعليمات داخلية ..

وتقبلوا من الهيئة التأسيسية وافر التقدير ...

شفيق الكعالي  
رئيس الهيئة التأسيسية  
للاتحاد العام للادباء والكتاب  
في القطر العراقي

ژماره - ۴ -  
كتاب من محافظة بغداد  
بشأن اتحاد الادباء الاكراد

۱۸۱

الجمهورية العراقية  
محافظة بغداد  
مديرية الشؤون الداخلية  
الجمعيات  
العدد / ۱۷۸  
التاريخ ۱۹۸۲/۸/۹

الى / جمعية - اتحاد الادباء الاكراد  
تادي -

م / فك ارتباط جمعيات واتحادات

بالنظر لتماثل اهداف جمعيتكم / اتحادكم مع اهداف الاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي .. عليه قررت وزارة الداخلية بكتابها ۸۰۶۶۱ في ۱۹۸۳/۸/۱ فك ارتباط جمعيتكم / اتحادكم من قانون الجمعيات رقم ( ۱ ) لسنة ۱۹۶۰ المعدل ونقل كافة موجوداتكم والتزاماتكم الى الاتحاد المذكور وذلك استنادا الى احكام الفقرة ( أ ) من ( اولاً ) من المادة ( ۲۷ ) من قانون الاتحاد رقم ۷۰ لسنة ۱۹۸۰ لانقاذ ما يلزم بحد الموضوع رجاء .

عبد الجليل اليسري  
م / محافظ بغداد

ئيتروه ك كه له گورگ تيمان به ربونوله هه موو لاره كه -  
كلبه ي نامه ردانه يانمان ليته ده ن .  
له م كه ينو به ينه شا وه نه بئى كه يه كيتسى نووسه رانسى  
كورديش لعو به لمارو كه لبه زه هراوييهه ي (( مجلس -  
قياده ي مروفى خوران . . . )) بيده نگ دانيشتبى و  
هيچى نه كرد بئى ، نه " ! چونكه له و - سئى -  
ژماره يه ي كه لاي منن له هه رسيكياتا داواو وه رام - و  
گهتوگو و كوڤونه وه يان ، چ له ناوخويان ، يه كيتسى  
نووسه رانسى كورد ، وچ له گه ل داموده زگى ميريا . . .  
ريكخستوه . . . ! به نه ندازه ي تواناو بيويستى كات  
بو " مه سئل " ه كه ته رخانكردوه . به لام وه كو هه موان  
ته زانين ، ته بئى داواو حالى به رخيكي بيوشوان له به ر  
ده م گورگيك . . . ! يا كه له گورگيكسى برسيا چى بو  
تاكو راده ي چه ند بتوانسى به له فازه ي خووزگار كردن بكا .  
ئيتردواى ته وه ي له هه رسئى ژماره كه دا خوئينه ر  
دلنياه كه ن كه ته م ژماره تائه و ژماره ، گوڤاره كه مان  
مالئاو اييتان ليته كات و تاكو ژماره - دوازده - وه له به رگى  
دواييه كه يا به ناچارى و بيى ده سه لانسى . وه كو ماموستا  
برايم احمد وتويه تسى :

دله كه شيرين روشت برو به شوينسى

كه شيرين روشت تو بو بمينسى  
ته وانيش ، يه كيتسى نووسه رانسى كورد كه زانيان واخه ريكه  
شيرينه كه يان كه (( يه كيتسى و گوڤاره كه يه تى )) له ده ستيان  
بچئى ، ناچار دواى كه وتن وه له كو تاييه كه يا ته نه  
ته مه يان نووسيه . بروانه ژماره - ۵ -

خوينه رى به ريز :

به راستى دواى خوئينه وه ي ته وانه وا س - م  
لشيواو و به شوگابوم كه نه م ته زانى چى بكم . له شم  
بيزار ، ميشكم كاس ، به رچاوم تاريك بويو . . .  
پاشان نيوه و ناچل هه رچون بو توانيم به دله كوتسى و

وئاسق

ژماره - ۱ -

## قانون تعديل قانون الاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي

• صورة قرار مجلس قيادة الثورة رقم ۱۵۵۳ في ۱۲/۹/۱۹۸۲ •

استاداً الى احكام الفقرة ( ۱ ) من المادة الثانية والاربعين من الدستور  
المؤقت قرر مجلس قيادة الثورة بجلسته المنعقدة بتاريخ ۹ - ۱۲ - ۱۹۸۲  
اصدار القانون الاتي :-

رقم ( ۱۲۱ ) لسنة ۱۹۸۲

قانون

تعديل قانون الاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي

رقم ( ۷۰ ) لسنة ۱۹۸۰

المادة الاولى

تضاف الفقرتان التاليتان الى نهاية المادة ( ۱ ) من القانون رقم ( ۷۰ )  
لسنة ۱۹۸۰ :-

خلاصاً - يؤس الاتحاد فرعاً له في منطقة الحكم الذاتي يسمى  
( الاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي - فرع  
الادباء والكتاب الاكراد لمنطقة الحكم الذاتي ) ويكون  
مركزه في مدينة اربيل . وله ان يؤسس فروعاً له في  
محافظة الحكم الذاتي وفقاً لاحكام هذا القانون والنظام  
الداخلي للاتحاد وطبقاً للتعليمات التي تصدر بمقتضى اي  
منهما .

۱۷۳

ژماره - ۲ -

سادساً - يحق للادباء والكتاب الاكراد القيمين خارج منطقة الحكم  
الذاتي الانضمام لاي فرع من فروع الاتحاد لمنطقة الحكم  
حسب مسقط رأسه او سكه الاصلي .

المادة الثانية

ينفذ هذا القانون من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية .

صدام حسين

رئيس مجلس قيادة الثورة

الاسباب الموجبة

حيث ان قانون الاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي رقم  
( ۷۰ ) لسنة ۱۹۸۰ لم يتضمن تعاملاً صريحاً في فتح فرع للاتحاد المذكور في  
منطقة الحكم الذاتي .

فقد شرع هذا القانون .

رسالة

## الى الهيئة التأسيسية للاتحاد العام للادباء والكتاب في القطر العراقي

الاخوة رئيس وأعضاء الهيئة التأسيسية للاتحاد العام للادباء والكتاب  
في القطر العراقي - المحترمين .  
تحية الزمالة الابدية .

وبصد ، نحن المجتمعين من أعضاء الهيئة العامة لاتحاد الادباء  
الاکراد ، الثبنا في اربيل بتاريخ ۱۱ و ۱۲ و ۱ - ۱۹۸۳ بدعوة من رئيس

كورديان به و شیوه ناراسته و خویه نه هیشت و کوردیان  
به ( کوری زانیاری عیراقسی - ده سته ی کوردی . . . . ! )  
واته کوری زانیاری کوردیان نه هیشت و کوردیان به پاشکوی  
نه و چه ند خوفووشه ی که به ناوی ( المجمع العلمي العراقي )  
خویان نه نوینن و خه ریکی گیران پرکردنسن  
له سه ربه رهه مسی ماندویتیسی که لانس ی عیراق . . . ! .  
ئینجا به پی ی نه و به لکه یه شا ده رته که وی که نه یانه وی  
یه کیتی نووسه رانی کورد بکه ن و وه کو کوردیانه به  
پاشکو یا لقیکی، هه ربه ناو لقی نه دیبانی عیراقی - لقی  
حوکمی زانی - . . . ! . نه و نه دیبانه ی که بیکهاتون  
له چه ند هه رجیویه رجیه کتوگه وره بوانسی شه قامه کانسی  
به غاو هه ربه عیش ناوی لیئان ( ( الاتحاد العام للادباء  
والكتاب فی القطر العراقي . . . ! ) ) .

پاشانیش - شفیق الکمالی - نه و شایه روده هولکوتی  
که له م دوا بیه دا بینووسه که ی ته رخانکردبو -  
بیا هه لدان به سه رشای هه رندان له عیراقا - صدام - و  
باش بو، صدامیش خوئی ناسایی - السيد شفیق الکمالی -  
وه کو زوری تر پارچه پارچه کورد .

نه و شفیق الکمالی به ناوی ده سته ی دامه زیننه ری یه کیتی  
گشتی نه دیبانی . . . . عیراقی چه ند که لله شه کرکی  
شکاندوه وله ژماره - ۱ - و لایه ره - ۱۸۱ - ی گو قاری  
نووسه ری کوردا بهم شیوه یه بلاویانکردوه ته وه که فه رهویه تی  
بروانه ژماره - ۲ -

دوا ی نه مه شه جیاتی پارێزگاری به غایه کیتیک به ناوی  
- عبدالجلیل الیاسری - هه رله و باره یه وه -  
( کتاب ) ه ی نووسیوه که فه رهویه تسی و له ژماره  
- ۱۲ - و لایه ره - ۲۴۰ - ی هه مان گو قاری لاکراوه ته وه  
بروانه ژماره - ۴ -

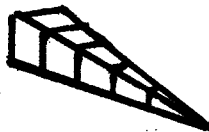
۱- ...  
 ۲- ...  
 ۳- ...  
 ۴- ...  
 ۵- ...  
 ۶- ...  
 ۷- ...  
 ۸- ...  
 ۹- ...  
 ۱۰- ...

\_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

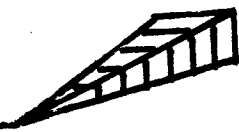
...  
 ...  
 ...  
 ...

...





## بۆ نه ورۆزی سه ره و تن



نووسینی - کامه ران -

نه هیشتنی ناوی نه م خاکه ده ده ن و به پارچه یه ک له  
نیشتمانی عه ره بی داده نین که نه وانه ی که هه ستاون  
به جیبه جیکردنی برۆزه دانراوه کان له لایه ن رژیمه  
ره که زبه رسته کانی پیشووی سوریا ، که خوئی له سه ندنه وهی  
ناسنامه ی سوریا له زیاتر له سه ده زار کوردی نه م  
پارچه یه و ئابلوقه دانسی ئابووری  
و ده ره ده رکردن و عه ره بنشین کردنی ناوچه که  
ده بینسی . نه وانهی له زیر سایه ی نه و ئوتونومی  
کار تونیه ی که به نیو داویانه به که لی کورد و به که لی  
خوئیانی ناوده به ن و به رده وامن له سرینه وه و لابردنی  
نیوی شارو و شاروچکه و گونده کانی کوردستان و جینشینگر-  
دنی عه ره به له بریتی خاوه نعل .

هه موو سالیك نه ورۆز کاروانی شه هیدانی پرشکوئه کسروه  
به رۆله ی دلسۆز و گیانبازی نوی ریگی تیکوشان،  
به شداری له هه لسانه وه ی جه ماوه رو وریابونه وه بیان  
کردوه . ره شوروتی زه حهه تکیشی کوردستانی ره وانسه ی  
کیشه ی ده سه وه خه ی مه یدانی خویشاندان کسروه،  
نه عه ته ی رق و قینیانی به مهوران و داگیرکسه ران  
دارشتهوه ، جه ماوه ری هوشیار کردوته وه هه رامو ویستی  
گلاوی دوزمن، هه ره نگوئیکی، شی ده کرپته وه و هه ول و  
ته قه لا بۆ به ره جدانه وه ی ئاماده ده کری .

جه ئنی نه ورۆز که وره ترین ئیشانه یه بۆ دوزمان  
که رۆله ی کاوه هه رگیز نامرن و ناکه ونه بۆته ی توانه وه ی  
یه کجاره کی، بۆیه مه حله نه م سیمبۆله ی خه باتسی  
رزگاری له میشکی خه لکی کوردستان بکۆرنه وه و له پیناوی  
به رزه وه ندی تاییه تی خوئیان بیخه نه که ر .

( برمانه لایمه 22 )

نه م رۆزی سالی تازه یه نه ورۆزه هاتسه وه  
جه زنیکی کۆنی کورده به خوشی و به هاتسه وه  
• • • • •  
ده ستییکی سالی نویمان ، رۆزی سه ره و تن و ئاوه زوور -  
کردنی ته ختی زولم و زۆرداران ، رۆزی شه سادیو  
کله رانییه ، رۆزی له دایکبوون و که شان وه ی باوه ری  
رزگارییه ، رۆزی سه ره رزی و سه رفرازییه ، رۆزی  
سه ره و تنی تروسکایی رای خه باته له میشکی نه ته وه که -  
مان به سه رستی و داوه شان دا ، رۆزی سه ره و تنی  
که رماو داشکانی سه رماو سۆله ی زستانه ، رۆزی هه زارانه  
به فریدانی پیره جلی زستانه و خۆدانه به رتیشکی به تینی  
هه تاوی کوردستان ، رۆزی هه لمزینی هه وای سازگاری  
شاخ و کیوه کانی کوردستانه له بن سییه ری دارسه رو  
و له به ره هازه هازی رو بارو چاوه له پینانی کانیساو  
و قه لبه زه یان ، رۆزی خویشاندان و ته قینه وه ی  
بۆمبای به نگوواردووی میشکی لاو و بیرو مندالانه دز  
به داگیرک ران ، رۆزی جه زنه وانه بۆ جه زنیکی ئاسایی  
بۆ و به س ، به لکو نه مرۆنه ورۆز بۆته دروشمی خه بات  
له سخرانسه ری کوردستان ، بۆته چه کی بیرو باوه رو بلاو-  
کردنه وه ی تووی تیکوشان له پیناوی ئازادی و سه رفرازییه له  
پیناوی رزگار کردنی کوردستان له ده ست چوار رژیمه  
کۆلونیالیسته شه خۆره کان . نه وانه ی کوردستان ناسن  
و به خاکی تورکیای ده ناسین ، که له چه وساو که شی  
به تورکی چیا ده زانن . نه وانه ی کوردستان به خاکی  
ئیران و به نیوی ئیسلامه وه که له که شی به ئیرانی له  
ته له م ده ده ن . نه وانه ی هه ولی له ناوی بردن و

ناوه رۆك

ا- به سـۆرانی

پایه ت

لايه ره

- |    |   |
|----|---|
| ۳۹ | ۱- بۆنه وروزی ســـــــــــــــــــــــــه ركه وتن .             |
| ۳۸ | ۲- ئازاری زامیكی نویی گه له كه مان .                            |
| ۳۳ | ۳- كوردستان - هوزان -   |
| ۳۲ | ۴- چه ند تییینی یه كه له باره ی كئیی ( كوردستان و كورد ) ه وه . |
| ۲۹ | ۵- كیزۆله كه م - هوزان -  |
| ۲۸ | ۶- چالاکی یه كانی یه كئیتی یه كه مان .....                      |

////////////////////

بـ بالـعـرـیـة

.....

- |    |   |
|----|---|
| ۲۶ | ۱- ملاحظات انتقادية حول واقع الحركة الطلابية الكردستانية .  |
| ۲۴ | ۲- بیان مشـــــــــــــــــــــــــ ترك .   |
| ۲۳ | ۳- نشـــــــــــــــــــــــــ اط مشـــــــــــــــــــــــــ ترك فـــــــــــــــــــــــــعال . |

////////////////////////////////////

ج - بـ كـرـمـانـجـی

.....

- |    |   |
|----|---|
| ۲  | ۱- حیزام زه نزار / نه فینا دل / كوردستان ( جگه رخوین ) .                          |
| ۴  | ۲- پیلماز گونـــــــــــــــــه ی : (( هه كوردستانه ك یه كبووی ..... دقه .        |
| ۵  | ۳- نامه یا هه قال ریزان .....   |
| ۶  | ۴- خوه سته كا مافین نه ته وان د بریاردانا چاره نووسی دا .....                     |
| ۱۰ | ۵- هه واره - هوزان - ماموستای شه هیدم نالغ یوسفی - .                              |
| ۱۱ | ۶- ژ چالاكیین یه كئیتی یا مـــــــــــــــــــــــــه .                           |
| ۱۳ | ۷- كوردستان و نژاد به ره ستی و شوفینیمستی یا توركـــــــــــــــــــــــــی ..... |

.....

.....  
 هه رنوو سینیک له گۆفارد دا بلاوده کریته وه،  
 خاوه نه که ی به ریرسیاری ناوه روکه که یه تی .  
 .....





# کوردستان

نە ورۆژ - ۲۵۹۷ - ۷

ژماره - ۵ -

ده نگی یه کیتی خویندکاران و لاوانی کوردستان له ئه وروپا



تیکوشان له بیناوی ستاندنی مافی دیارکردنی چاره نوس  
بو دامه زراندنی کوردستانیکی سه ره خو و یه گگرتو